

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Diplomová práce

SOUKROMÝ RITUÁL

SVATEBNÍ PORCELÁN

BcA. Klára Polatová

Plzeň 2015

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění

Studijní program Výtvarná umění

Studijní obor Sochařství

Specializace Keramika

Diplomová práce

SOUKROMÝ RITUÁL

SVATEBNÍ PORCELÁN

BcA. Klára Polatová

Vedoucí práce: MgA. Gabriel Vach
Katedra výtvarného umění
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2015

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2005

.....
podpis autora

Poděkování

Chtěla bych tímto poděkovat vedoucímu své diplomové práce, panu MgA. Gabrielovi Vachovi za jeho vstřícnost, ochotu, připomínky a cenné rady po celou dobu tvorby mé práce.

Mé poděkování si zaslouží i pan technolog RNDr. Petr Franče, který mi velmi pomohl při tvorbě speciálního materiálu ke zdobení talířů.

Dále pak děkuji paní Ivaně Záškodové a celé firmě G. Benedikt Karlovy Vary s.r.o. za umožnění realizace mé diplomové práce. Poděkování si zaslouží především pan technolog Lukáš Krejčí, který mi byl nápomocen po celou dobu tvorby talířů.

Ráda bych poděkovala mému příteli, za pomoc nejen při vzniku diplomové práce, ale i za podporu během celého mého studia. Nakonec bych chtěla poděkovat mojí rodině, přátelům a spolužákům z ateliéru, že při mně stáli.

OBSAH

1	Mé dosavadní dílo v kontextu specializace	8
2	Téma a důvod jeho volby	10
3	Cíl práce.....	11
4	Proces přípravy.....	12
	4.1 Historie servisů v Evropě.....	12
	4.2 Teorie - dekorování porcelánu.....	14
	4.3 Sestavení servisu	15
	4.4 Volba dekoru	16
	4.5 Výsledný dekor.....	17
	4.6 Seznam hostů	18
5	Proces tvorby	23
	5.1 Výroba talířů	23
	5.2 Dekorování talířů	24
	5.3 Přežah.....	24
	5.4 Glazování a výpal.....	25
	5.5 Monogram a význam květin.....	25
6	Technologická specifika.....	26
	6.1 Porcelán	26
	6.2 Lisování	26
	6.3 Lití.....	27
	6.4 Přežah	27
	6.5 Reliéfní hmota	28
	6.6 Glazování	28

6.7	Ostrý výpal	29
6.8	Sítotisk.....	29
6.9	Rozměry talířů	29
7	Popis díla	31
8	Přínos práce pro daný obor	32
9	Silné stránky.....	33
10	Slabé stránky.....	34
11	Seznam použitých zdrojů	35
	Knižní a periodická literatura.....	35
	Internetové zdroje	36
12	Resumé	38
13	Seznam příloh	39

1 Mé dosavadní dílo v kontextu specializace

Keramika mě provázela již od dětství, kdy jsem od první třídy základní školy docházela na umělecké kroužky, jejichž součástí byla i tvorba keramiky. Zde jsem si vyzkoušela základní techniky a celý postup při tvorbě z keramických materiálů včetně různých technik zdobení a glazování.

Láska k umění mi zůstala i přes vystudování všeobecného víceletého gymnázia v Písku a moje další cesta směřovala na Západočeskou univerzitu ke studiu oboru Průmyslový design. Zde jsem se setkávala s keramikou především při předmětech jako modelování a při zadáních, které vyžadovaly sochařské zpracování či vyzkoušení ergonomie v reálném modelu. Celkově mě toto studium naučilo především myslet technicky a prakticky. Tedy navrhovat nejen hezké věci, ale i produkty, které lze vyrobit a funkčně používat. Z toho jsem těžila i při mém dalším studiu.

S důkladnějším studiem keramiky jsem začala až během magisterského studia. Zvolila jsem si obor Keramika, jelikož mě lákalo naučit se něco nového a zároveň propojit oba mnou zvolené obory. Na první pohled mě okouzlil především porcelán, který pro mne zůstal materiálem číslo jedna během celé doby studia.

Celé magisterské studium naprosto překonalo moje očekávání. Rozhodně to ale nebylo od začátku zcela jednoduché, především pochopení postupů při výrobě forem na odlévání porcelánu. Byly to pro mě zcela odlišné postupy od ostatních keramických hmot, se kterými jsem se do té doby setkala.

V prvním ročníku šlo především o to, naučit se a vyzkoušet si zažité postupy během celého procesu tvorby z porcelánu. Jako první úkol jsem vytvořila šálky na kávu inspirované obrazy od malíře Zurbarána. V úkolu jsem si zkusila nejen odlévání porcelánu do formy, ale i vytváření tažených oušek. Každé ouško bylo tedy jedinečné.

Díky přístupu vedoucího oboru jsem mohla naplno propojit moje zkušenosti ze studia designu i v dalším úkolu – Návrh umyvadla k výročí firmy JIKA. K výročí bylo umyvadlo ozdobeno dekory, které jsou poskládané

ze známého loga firmy. Ačkoliv se jednalo o pouhé vizualizace, musely být během navrhování zachovány potřebné úkosy, pro případ výroby.

Mezi moje nejoblíbenější úkoly patřil Site specific. Návrh a výroba produktu pro konkrétní místo. Porcelánové kelímky na vodu s možností umístit silikonový náramek s klíčkem slouží svému účelu dodnes ve studiu na cvičení, pro které byly navrženy a vyrobeny.

Po velmi konkrétním úkolu následoval úkol velmi abstraktní. Předmět touhy – jak již název vypovídá, nejpodstatnější nebylo provedení, ale hlubší myšlenka celého projektu. Navržená karafa na vodu tedy skrývá nejedno překvapení a skrývala hodně překvapení i během tvorby. Zkusit si vytvořit podední zcela nestandardního tvaru a pracovat s kameninou pro mě velkou výzvou.

Posledním úkolem, který mě při studiu keramiky čekal, byla sada komiksových misek Bubblino. Zde se odrazily mé zkušenosti s designem i práce s porcelánem naplno. Během práce jsem se naučila používat sítotisk i barvítka při zdobení misek.

Celé studium keramiky bylo pro mě velmi přínosné a odlišné od průmyslového designu v tom, že moje návrhy nekončily v šuplíku stolu, ale na jeho desce jako hotové produkty. Porcelán pro mě zůstal tak kouzelným a zároveň nepředvídatelným materiálem, který mě inspiroval i při volbě tématu diplomové práce.

2 Téma a důvod jeho volby

Téma soukromý rituál jsem si vybrala kvůli nekonečným možnostem, jak k němu přistoupit. Od začátku se mi v hlavě rodilo nespočetně nápadů a cest, kterými se bylo možné vydat. Důvodem výběru bylo jistě i to, že jsem chtěla vytvořit něco osobního, soukromého, něco co bude mít význam klidně jen pro mě samotnou.

První úvahy vedly k mým každodenním rituálům, činnostem, které dělám už jako samozřejmost, a přesto mají nedílné místo v mém životě. Ať už běžná snídaně a večeře či oblíbená káva. Lákalo mě vyrobit věci do mé domácnosti, které by například dělaly službu i radost během pečení dezertů, které miluji. Jiné nápady vedly úplně opačnou cestou. Touha podpořit zažitě rituály, které zná každý, nebo naopak pomalu zanikají. Stále jsem ale chtěla zůstat u něčeho soukromého a osobního.

Bylo potřeba nechat nápady uležet a přemýšlet nad tím, jaký mám k tématu vztah a co chci výslednou prací vyjádřit. Po čase jsem věděla, že zvolené téma si zaslouží mnohem víc, než věci denní potřeby. Tehdy přišla myšlenka zvolit si za soukromý rituál vlastní svatbu. Den, který má určitá tradiční pravidla a přesto zůstává pro každého velmi soukromou záležitostí. Ač se jedná o pouhý jediný den v životě, jistě si zaslouží pozornost.

A jelikož ke svatbě neodmyslitelně patří porcelán, bylo zcela jasné, že tématem diplomové práce bude Svatební porcelán. Ani po tomto upřesnění tématu jsem však neměla zcela jasno, jakým směrem se má práce bude ubírat. Přemýšlela jsem nad vytvořením speciálních předmětů, které by byly využívány během tradic na svatbě, jako je například rozbití talíře pro štěstí. Stále to ale nebylo natolik osobní, jak jsem na začátku zamýšlela. Snad i inspirace minulostí mě dovedla k finálnímu nápadu, vytvořit soukromý svatební servis.

3 Cíl práce

Cílem práce je vytvořit sadu svatebních talířů určených na vlastní svatbu. Bude se jednat o set talířů, skládající se z mělkého talíře, hlubokého talíře a desertního talířku pro celou hostinu, tedy všechny její hosty.

Sada bude obsahovat zvolené talíře. Součástí práce je i její zvládnutí po technologické stránce, tak aby bylo možné servis běžně použít.

4 Proces přípravy

V této kapitole bych se ráda věnovala postupu, který následoval od zadání a výše popsanému upřesnění tématu až po samotný začátek výroby jednotlivých talířů.

4.1 Historie servisů v Evropě ^{(1), (2), (3), (4)}

Než jsem začala navrhovat vlastní servis, bylo dobré se ohlédnout kousek do minulosti. Zaměřila jsem se hlavně na servisy, které se v porcelánkách vyráběly především na zakázku, pro konkrétní události či osoby. Všimla jsem si nejen obsahového složení servisů, ale i různorodosti v použitých dekorech.

Samotné objevení porcelánu u nás v Evropě nebylo snadné. První porcelán přivezl z Číny do Evropy slavný benátský cestovatel Marco Polo roku 1292. Čtyři sta let trvalo evropským alchymistům, než se jim podařilo tuto nejušlechtlejší keramickou hmotu vyrobit. Vývoj porcelánu, jehož název je odvozen z toho, že se průsvitností podobal ulitám plže označovaného v Itálii jako "porcella", byl velmi dlouhý.

Před objevením pravého tvrdého porcelánu probíhalo mnoho pokusů, kde výsledkem byly pouhé imitace porcelánu (protoporcelán). Historie tvrdého evropského porcelánu začíná jeho vynálezem v Míšni. Dvůr saského kurfiřta a polského krále Augusta Silného se sídlem v Drážďanech byl bohatě zásoben východoasijským porcelánem. Tato záliba stála panovníka nemalé výdaje, a proto se objevila značná snaha vyrábět nejen zlato, ale i porcelán. První, komu se pod nátlakem kurfiřta povedlo zhotovit první evropský porcelán, byl J. F. Böttger, který 28. 3. 1709 oznámil ukončení zkoušek.

4.1.1 Míšeň

Již v rané historii evropských porcelánek, se velmi často setkáváme s výrobou porcelánových servisů ke speciálním událostem. Tyto servisy se skládaly ze sta až tisíce kusů a některé se vyrábí dodnes. Tím je například Dračí servis, který byl roku 1730 zhotoven pro Augusta Silného. Servis je zdoben červeným dekorem s draky a dvěma zápasícími kohouty po vzoru japonského porcelánu. ⁽⁵⁾

Prvním velkým míšeňským servisem byl servis zvaný Sulkowski Service (viz Příloha 1, obr. 1). Ten byl určený pro hraběte Sulkowského s manželkou. Jednalo se o první servis, který nebyl určený žádnému králi či kurfiřtovi. ⁽⁶⁾

Za zmínku stojí Labutí servis (viz Příloha 1, obr. 2), který vznikl v letech 1737 – 1741 na objednávku hraběte von Brühla. Ten v roce 1737 stoloval na vlastním servisu z míšeňského porcelánu s doprovodnými figurkami. Jednalo se o první použití kompletního porcelánového servisu, což vedlo k zavedení porcelánu do protokolu vyšší šlechty.

4.1.2 Royal Copenhagen

Z produkce dánské královské porcelánky Royal Copenhagen je světoznámý především servis Flora Danica (viz Příloha 1, obr. 3, obr. 4). Ten získal název a inspiraci ve starém botanickém atlasu, odkud byly zkopírovány kresby květin. První servis si objednal dánský král jako dar pro ruskou carevnu Kateřinu Velikou, servis čítal 1800 kusů.

4.1.3 Wedgwood

Jídelní servis pro ruskou carevnu Kateřinu II. sice není vyrobený z porcelánu, ale je velmi kvalitně proveden z jemné kameniny. Vyroben byl v Anglii, ve Wedgwoodu. Servis obsahoval 952 kusů. Zdoben je ručně malovanými výjevy z anglického prostředí (viz Příloha 1, obr. 5). Kateřina II. si ho objednala do svého letního záměčku v žabích bažinách nedaleko St. Petersburgu. Každý kus je tedy doplněn o erb s žábou.

4.1.4 Čechy

V Čechách byly ideální podmínky pro vznik porcelánek, jejich rozvoj ale brzdila císařská manufaktura ve Vídni, založená roku 1718. Ta se bála možné konkurence a porcelánkám musela udělit tzv. privilegium, povolení k výrobě porcelánu. Výskyt surovin ovlivnil rozmístění porcelánek na našem území. Ty se nacházely především v západních a částečně v severních Čechách. První porcelánky byly postupně postaveny v Horním Slavkově, Klášterci, Březové, Stružné, Dalovicích, Chodově, Staré Roli a Lokti. První

jmenovaná dostala oficiální povolení z Vídně až v roce 1812, pokusy ale probíhali tajně již předtím.

Z českých servisů jistě stojí za zmínku Císařský porcelánový servis (viz Příloha 1, obr. 6). Ten vznikl v roce 1852 dle objednávky vídeňského dvora. V té době dostala tento úkol nejlepší porcelánka monarchie - manufaktura v Klášterci nad Ohří. Čtyři roky na to si nechal vyrobit stejný servis, tzv. „Thunský“ i hrabě Thun. Servis je ručně malovaný 14-ti karátovým zlatem a veškeré výrobní postupy jsou stejné, jako v době jeho vzniku. Zajímavostí jistě je i to, že tento servis je dodáván do Lán do prezidentského salonu. Vzhledem k náročnosti se jedná o velmi luxusní porcelánovou sadu, jejíž cena se dnes pohybuje kolem 120 000 Kč. ^{(7), (8)}

4.2 Teorie - dekorování porcelánu

Počátek zdobení porcelánu, spadá stejně jako vznik této ušlechtilé hmoty, do oblastí východoasijských zemí. Na našem území se zdobení porcelánu stalo řemeslem na přelomu 18. a 19. století. I přes rozvoj nových technik, je potřeba tohoto uměleckého řemesla stále aktuální. Výrobky, které jsou ručně dekorovány, jsou velmi ceněné.

Dříve velmi běžná ruční malba na porcelán se dnes již používá zřídka. Ruční dekorace je velmi drahá a při větší produkci se výrobci nevyplatí. Malbu tedy vystřídal reprodukcí techniky, především sítotisková technologie. Díky chemickému složení vtavných barev a pálení na vyšší teplotu, dochází k vtavení dekoru do glazury. Dekor je díky tomu velmi odolný, zdravotně nezávadný a neublíží mu ani používání výrobku v mikrovlnné troubě a myčce nádobí. Sítotisky s použitím vtavných barev v dnešní době převládají.

Mezi další metody patří využití linkovacích, páskovacích nebo razítkovacích strojů. Jedná-li se o menší umělecké dílny či významné manufaktury, ručně zdobený porcelán je samozřejmě uměleckým dílem, které má vyšší cenu. Malba na porcelán se liší od malby na plátno či papír především v tom, že barvy, kterými se výrobek dekoruje, vypadají jinak v syrovém stavu a jinak po výpalu.

“Květina byla v minulosti a je i v současné době v různých obměnách nejčastějším dekoračním prvkem na porcelán. Pro kompozici dekoru na porcelánový výrobek platí, že se motiv umístí s ohledem na jeho tvar.“
(9 str. 27)

U plochých výrobků, jako jsou talíře či podšálky, se umísťuje motiv do středu zrcadla. Velmi často se také využívá okrajových ploch po obvodu výrobku, tzv. praporu. Je možné zdobit i obě plochy zároveň, nutností však je respektovat rozměry výrobku i dekorů. Středová květina je vždy větší, na praporu může být variace stejného motivu. ⁽⁹⁾

4.3 Sestavení servisu

Po upřesnění tématu jsem se rozhodla, že chci vytvořit sadu talířů, potřebných na svatební hostině. Věděla jsem, že talíř, je snad nejoblíbenějším porcelánovým artiklem dnešní doby a vymýšlení nového designu nebude zcela to, co by mělo “můj porcelán“ odlišit a zosobnit. Chtěla jsem talíře podtrhnout dekorem, který je dnes velmi opomíjen.

Využila jsem možnost, spolupracovat s českou porcelánkou G. Benedikt. Ta v Karlových Varech, již od roku 1882, vyrábí porcelán především pro gastronomii a hotely. V jejím sortimentu najdeme více než deset různých sérií a další nabízí pod svými obchodními značkami Lilien Austria a Langenthal Swiss. Celkem si tedy lze vybrat z 34 porcelánových řad. ^{(10), (11)}

Svatba vždy byla velmi honosnou záležitostí. V minulosti se na svatbě a hostině rozhodně nešetřilo. Naopak bylo třeba ostatním ukázat, jak je nevěsta a celá rodina bohatá a celý sňatek (spojení rodin) řádně oslavit. ⁽¹²⁾ Výběr vhodných talířů tedy vyžadoval návštěvu podnikové prodejny, abych série viděla naživo a našla tu ideální. Vybrala jsem si mělké talíře z řady Ess klasse (viz Příloha 2, obr. 7, obr. 8). Jedná se o velmi moderní talíře s nadčasovým designem a širokými prapory, což působí velmi luxusním dojmem a skvěle se tedy hodí ke zvolené události. Hluboký talíř jsem vybrala ze série Aqua (viz Příloha 2, obr. 9), jelikož je tvarově jemnější a s méně kulatým, nápadným dnem, než hluboký talíř ze série Ess Klasse.

Mezi tradice a zvyky na svatbě dodnes patří, pojídání polévky z jednoho talíře, rozhodla jsem se doplnit celý servis o společný hluboký talíř pro novomanžele.

“...Pojídání společné polévky z jednoho talíře při svatební hostině představuje spolupráci novomanželů v životě a také rovnost mezi nimi. Druhý význam, který je snad ještě podstatnější, je symbol onoho společného krajíce, z něhož je nutno si brát a dávat rovným dílem. Právě pro tuto výstižnou symboliku je uvedený svatební zvyk dodnes velmi rozšířen.“⁽¹³⁾

4.4 Volba dekoru

Nejtěžší na celé práci rozhodně bylo najít, jakým způsobem vybrané talíře ozvláštnit. Od začátku jsem přemýšlela o možnosti vyzkoušet si různé techniky zdobení (viz Příloha 2, str. III), klidně i jejich kombinaci na jednom talíři. Napadaly mě různé postupy jako odřezávat kousky talíře, nanášet na talíře vosk (ten zabrání uchycení glazury na daném místě), ručně kreslit či proškrabat motiv přímo do talíře. Nebo naopak přidat materiál navíc.

Důležitější ale bylo, zvolit vhodný motiv, který by se hodil k talířům i svatbě. Mezi první nápady patřily různé citáty spojené s láskou, písmena symbolizující jména snoubenců a ostatních svatebčanů. Nakonec jsem zvolila motiv květin, které ke svatbě neodmyslitelně patřily v minulosti a patří i dnes.

“K ozdobě každé svatby a tudíž i nevěsty, vždy patřily květiny. Ty hrály při svatbách velmi důležitou roli. Převážně měly funkci estetickou, doplňovaly a zkrášlovaly místa – prostory, kde se svatební hosté pohybovali...”^(12 str. 61)

Rozhodla jsem se každému z hostů vybrat jednu rostlinu (viz 4.6), která ho nejvíc charakterizuje anebo značí, co k danému člověku cítím já a můj přítel. Při výběru jsem vycházela z květomluvy a významu květin.

Zvolením motivu květin ale práce nekončila. Jelikož každý host během hostiny využije všechny tři talíře, přemýšlela jsem o postupném růstu květiny, což by zároveň symbolizovalo, vývoj společného vztahu (viz Příloha 2, obr. 16, obr. 17). Možností také bylo vyobrazit na talíře počet květů podle společných let, které jsme s lidmi, na kterých nám záleží, prožili. Zde jsem ale viděla problém, že by někomu mohlo být líto, že má méně ozdobený talíř. Pracovala

jsem také s myšlenkou, skrýt do zdobení určitý systém, který by ale navenek nebyl vidět (viz Příloha 2, obr. 18, obr. 19). A to už byl jen malý kousek, ke zvolení finálního řešení.

4.5 Výsledný dekor

Jak jsem již popsala v předchozí podkapitole, cesta k výslednému motivu vedla přes různé přístupy a zkoušení. Skrytí určitého systému do zdobení mě přimělo ke zkoumání tvoření dekoru a k práci Louise Sullivana. Ten v knize *A System of Architectural Ornament* ⁽¹⁴⁾ popisuje a na obrázcích demonstruje, jak postupuje při tvorbě dekoru (viz Příloha 2, obr. 20). Stěžejním prvkem těchto postupů je geometrie.

Právě geometrie mě přivedla k nápadu, květiny překreslit právě s využitím této vědy. Navíc dle mnohých teorií je právě geometrie součástí celé přírody a vše lze zkonstruovat. Při mých výsledných postupech mi velmi pomohla knížka *Skrytá geometrie rostlin (The hidden geometry of flowers)* ⁽¹⁵⁾. Autor knížky v jednotlivých kapitolách popisuje vidění rostlin z různých perspektiv, geometrické postupy a různé přístupy, jak vidět geometrii v rostlinách. Kniha je navíc skvěle doplněna o krásné fotografie rostlin (viz Příloha 2, obr. 21).

Sama jsem tedy začala zkoušet překreslovat mnou vybrané květiny a tvořit je pouze pomocí geometrie (viz Příloha 2, obr. 22). Jako podklad mi sloužila reálná fotografie rostliny. Na začátku vždy stála kružnice, tu jsem rozdělila pomocí dalších kružnic. Počet kružnic záležel na počtu okvětních lístků dané květiny. Postupným rozdělováním vzniklo relativně konkrétní ztvárnění květiny a přesto zajímavý dekor.

Z různých pokusů se během tvoření ukázalo jako nejlepší vytáhnout výslednou křivku – tvar květiny, pomocí teček. Celá konstrukce, která vedla k nalezení výsledného obrysu, byla ale také velmi zajímavá. Přišlo mi škoda, ji vygumovat nebo jinak zničit.

Výsledným dekorem je tedy konkrétní květina, která je narýsovaná především pomocí kružnic a přímek. Konečný tvar je vytažený pomocí teček. Zachovaná zůstává i pomocná konstrukce, která prozrazuje, jak dekor vznikl.

4.6 Seznam hostů

S mým přítelem Janem jsme spolu téměř 6 let, takže často slyšíme dotazy typu, kdy bude svatba. Ač jsme nikdy vyloženě neplánovali konkrétní datum, oba víme, koho bychom na svatbě chtěli mít. Při výběru tématu diplomové práce se tedy nabízelo pojmout ho tímto způsobem a vytvořit svůj vlastní svatební porcelán.

Celá práce by nemohla vzniknout bez přesného určení hostů, kteří budou na svatbu pozváni. Zde přicházelo na řadu zcela konkrétní plánování. Pro každou osobu jsme společně vybrali květiny, které se pro ni nejvíce hodí. Následoval užší výběr i s ohledem na ostatní, tedy aby se rostliny neopakovaly a květ byl opravdu jedinečný pro každého. To jak jsou pro nás důležití lidé, které chceme mít kolem sebe na svatbě, symbolizuje i následná ruční výroba všech dekorů na každý talíř.

Význam květin jsem čerpala z květomluvy (1) a především z významu květin. Nejrozsáhlejší kniha, ze které jsem čerpala, byla *Language of flowers*⁽¹⁷⁾, která vznikla v době, kdy byla květomluva velmi oblíbená.

Nevěsta a ženich

Na talíře nevěsty a ženicha byl zvolen motiv asi nejtradičnější a nejsymboličtější květiny – myrty (viz Příloha 3, obr. 23, obr. 24). Myrta obecná symbolizuje lásku a na svatbách se vyskytuje dodnes, ač mnozí netuší, jaký má význam a proč se svatba myrtou zdobí. V květomluvě myrta vyjadřuje: Vítězstvím naší lásky bude manželství.

Svědkyně nevěsty

Jako svou svědkyni jsem si vybrala mojí kamarádku Peťu. Známe se od 11 let, kdy jsme začaly studovat na gymnáziu. Je to skutečná kamarádka, o které vím, že za mnou bude stát za každé situace. Vybrala jsem pro ni akácii, ta roste v kulovitých klubíčkách (viz Příloha 3, obr. 25, obr. 26). Její význam je elegance a přátelství, což skvěle Peťu vystihuje.

Přítel svědkyně nevěsty

Lukáš je dnes již téměř manžel mojí svědkyně Peti a patří mezi naše společné kamarády. Je vždy veselý a nezkaží žádnou legraci. Jeho květinou se stala motýlí orchidej (viz Příloha 3, obr. 27, obr. 28). Ta představuje veselost.

Svědka ženicha

Za svědka ženicha půjde Martin. Ten je Janův přítel již od dětství a bez jakékoliv přestávky zůstali kamarády dodnes. Nepřekvapilo mě tedy, že jsme se shodli na pelargonii dubový list, její význam je právě přátelství (viz Příloha 3, obr. 29, obr. 30).

Maminka nevěsty

Moje mamka je neskutečně mírný člověk, kterého nic nerozhodí a všem se snaží vyjít vstříc. Vybrala jsem pro ni léčivou květinu – sléz (viz Příloha 3, obr. 31, obr. 32). Ta má nejen krásné pětilisté květy, ale i krásný význam. Sléz symbolizuje jemnost, mírnost a dobročinnost.

Maminka ženicha

Honzova maminka je milý a vstřícný člověk. Květina, která ji jistě nejvíc symbolizuje, je mochna. Její význam je mateřská láska. Mochna má krásné květy, které připomínají malá srdíčka (viz Příloha 3, obr. 33, obr. 34).

Tatínkové nevěsty

Patřím k lidem, kteří mají to štěstí, že mají místo jednoho tatky rovnou dva. Oběma jsem vybrala podobnou květinu vzhledově i významově. Přesto si ale zaslouží mít oba svojí vlastní květinu. První květinou je amethyst (česky brovácie), která ztvárňuje obdiv (viz Příloha 3, obr. 35, obr. 36). Druhou, jí podobnou, ale známější je zvonek zahradní (viz Příloha 3, obr. 37, obr. 38). Význam je také pro mě naprosto výstižný – uznání a poděkování.

Tatínek ženicha

Honzův tatínek je pracovitý a chytrý člověk. Vybrali jsme mu zvláštní květ, dnes trochu opomíjeného keře, který má chutné plody – morušovník (viz Příloha 3, obr. 39, obr. 40). Symbolizuje pro tatínky typickou vlastnost, moudrost a rozumnost.

Sestra nevěsty

Moje sestra Tereza je pro mě velmi důležitý člověk, s kterým trávím hodně času. Ač se ne vždy na všem shodneme, svěřujeme se vzájemně s problémy i radostmi. Vybrala jsem jí prvosenku, která symbolizuje důvěru a tajnost (viz Příloha 3, obr. 41, obr. 42).

Bratr nevěsty

S Pavlíkem je mezi námi 15 letý věkový rozdíl. Možná i to mezi námi vytvořilo zvláštní pouto a krásný sourozenecký vztah. Nikdy se spolu nehádáme a vždy jsme oba rádi, když se vidíme. Vybrala jsem mu vzácnou květinu šafrán (viz Příloha 3, obr. 43, obr. 44), která představuje mladistvou radost a veselí.

Babička Zdeňka

Babička je pro mě velmi důležitý člověk, který za mnou stojí po celý můj život. Výběr květiny jsem dlouho zvažovala. Zvolila jsem řepík lékařský, jeho skrytým významem je vděčnost, poděkování (viz Příloha 3, obr. 45, obr. 46).

Babička Vladka

K babičce Vladce jsme jezdily se sestrou, především jako malé děti, na prázdniny. Ještě dnes často vzpomínám, co vše jsme tam prožily a vymýšlely. Květina, která by to vše a vztah k babičce vyjadřovala, byla jasná téměř hned. Vybrala jsem hlaváček jarní (viz Příloha 3, obr. 47, obr. 48), jeho významem je vzpomínka.

Babička Miroslava a děda Pavel

K mojí další babičce a dědovi jsme také jezdily na prázdniny. Byly to však prázdniny plné dobrodružství na venkově, kde se o nás babička skvěle starala a výborně vařila i pekla. Vybrala jsem pro ni svlaček rolní (viz Příloha 3, obr. 49, obr. 50) – symbol pokory a skromnosti. Děda se často staral o venkovskou zábavu jako například střílení ze vzduchovky. Vybrala jsem květ kaktusu (viz Příloha 3, obr. 51, obr. 52), ten představuje vřelost, srdečnost.

Babička Jiřinka

Často doma říkáme, že je to naše adoptovaná babička, která se ujala nás a my jí. Je to neuvěřitelně hodný a vstřícný člověk, který je pro mě nedílnou součástí života. Každý, kdo Jiřinku zná, by jí jistě vybral stejnou květinu jako já - ptačinec (viz Příloha 3, obr. 53, obr. 54). Jeho význam je veselost a štěstí ve stáří.

Babička Marie

Honzova babička Marie je velmi pracovitý člověk, který si hned s každým povídá, je velmi vstřícná a milá. Sama bych jí květinu lépe nevybrala než tu, kterou zvolil Honza. Její kytičkou se tedy stal jasmín (viz Příloha 3, obr. 55, obr. 56), jehož významem je přívětivost.

Babička Bohunka

Druhá Honzova babička je také moc milý člověk, jak už to u babiček bývá. Zvolili jsme jí poměrně běžnou rostlinu, brukev řepák (viz Příloha 3, obr. 57, obr. 58) s o to krásnějším významem - vlídnost, shovívavost, velkorysost.

Kamarádka Nela

Ač jsme se rozhodli, že na svatební hostině chceme mít jen nejužší rodinu, nemohla bych nepozvat mojí velmi dobrou kamarádku Nelou. S Nelou se známe od začátků studií na vysoké škole, postupně jsme spolu začaly i bydlet. Nela při mně stála i po celou dobu tvorby této práce a zaslouží si tedy i vlastní

talíř s motivem jaterníku podléšky (viz Příloha 3, obr. 59, obr. 60), symbolizujícího důvěru.

5 Proces tvorby

Po upřesnění výběru talířů, navržení motivů dekorů na jednotlivé talíře a vybrání výsledné techniky zdobení, jsem mohla začít tvořit konkrétní talíře.

5.1 Výroba talířů

Talíře G. Benedikt

Jak jsem již popsala v přechozí kapitole, zvolila jsem si talíře z řady Ess Klasse a Aqua od českého výrobce G. Benedikt. Celé výroba talířů tedy probíhala v porcelánce v Karlových Varech. Technologické části výroby se budu věnovat v následující kapitole.

Talíře jsem si zde vyzvedávala po přežahu¹, kdy již byly poměrně tvrdé a převozu schopné.

Dvojitý talíř na polévku

Vzhledem k tradicím, které se na svatbě dodržují i dnes, rozhodla jsem se vytvořit speciální společný talíř na polévku. Ten jsem navrhla jako spojený talíř ze dvou hlubokých talířů Aqua. Návrh jsem si vytvořila ve 3D programu Rhinoceros, abych viděla, jak bude výsledek vypadat (viz Příloha 4, obr. 61). Následně jsem se pustila do výroby formy.

K vytvoření sádrové formy bylo potřeba nejdříve vyrobit model. Ten jsem vyrobila uříznutím dvou přežahlých talířů Aqua a následným slepením vteřinovým lepidlem k sobě. Aby šel model dobře vyjmout z formy, je třeba ho naseparovat. Nejdříve se natře šelakem² a poté pěnivým a mazlavým mýdlem. Nepřesnosti a malé mezery jsem vyretušovala hlínou.

Následovalo odlití do sádry. Nejprve jedné poloviny (viz Příloha 4, obr. 62) a po vytvoření zámků i druhé strany talíře. Opět je důležité první část naseparovat, aby šly oba sádrové kusy dobře od sebe. Forma je tedy dělená na dvě části - vnější a vnitřní tvar talíře (viz Příloha 4, obr. 63, obr. 64). Po důkladném vyschnutí formy v sušárně, následovalo vytvoření nalévacích

¹ Přežah je název prvního výpalu v procesu keramické výroby.

² Šelak je přírodní surovina obsahující vosk, vzniká jako výměšek červce lakového. Většinou se rozpouští v lihu či acetonu.

otvorů a retušování přechodu mezi oběma slepenými talíři. Poté byla forma již připravena k odlévání porcelánu (viz 6.3).

5.2 Dekorování talířů

Přežahlé talíře jsem se rozhodla dekorovat vykonstruovanými motivy květin. Ty se skládají z pomocné konstrukce a výsledného vystouplého reliéfu.

Všechny květiny jsem si nejdříve narýsovala v ruce nebo v počítači pomocí křivek. Vycházela jsem z reálných fotek květů, které jsem se snažila geometrizovat. Následně jsem si dekory vytiskla na laserové tiskárně a pomocí acetonu je přenesla přímo na talíře (viz Příloha 4, obr. 65). To sloužilo jako předloha pro rýsování. Pomocí upraveného kružítko, které mělo místo tuhy ostrý kovový hrot, jsem motiv postupně přerýsovala na talíř. Hrot po sobě zanechal vrytou stopu, stejně jako když se rýsuje na papír (viz Příloha 4, obr. 66).

Když byla na talíř narýsovaná celá konstrukce, bylo třeba zvýraznit výsledný motiv, aby byla květina mezi změtí čar jasně čitelná. Po předchozích zkouškách jsem se rozhodla, že nejlepší bude dekor vytečkovat. Tečky jsem se rozhodla vytvářet přidáváním materiálu (viz 6.5) přes pomocnou konstrukci (viz Příloha 4, str. IV).

5.3 Přežah

Po vytvoření konstrukce a vytečkování finálního dekoru, následoval v pořadí již druhý přežah. Při zkouškách jsem dospěla k tomu, že by možná ani nebyl nutný a bylo by možné tento krok vypustit. Nakonec jsem ho ale pro jistotu nechala proběhnout.

Přežah zbavil talíře pomocných tisků, mastnoty, která se na talířích při práci mohla uchytit a zbytků acetonu. To vše by jinak mohlo způsobit problém při glazování (glazura by se na mastnou plochu nepřichytila). Během přežahu se i vytvrdil a přilnul k talířům materiál, který jsem na talíře přidala ve formě teček.

5.4 Glazování a výpal

Přežahlé talíře s dekorem jsem převezla zpátky do porcelánky G. Benedikt. Zde proběhlo naglazování talířů transparentní glazurou.

5.5 Monogram a význam květin

Jak si lze všimnout v minulosti i současnosti, nejen talíře, ale téměř všechny porcelánové produkty bývají označené logem, značkou firmy, kde byl výrobek vyroben. I já jsem se rozhodla, své dílo podepsat. Jelikož se jedná o svatební sérii, nabízelo se hned od začátku označit talíře monogramy ženicha a nevěsty. Díky výslednému dekoru se ukázalo jako nejlepší místo pro umístění podední talířů.

Se sestavením výsledného návrhu jsem se ale dost trápila a tak jsem využila možnosti, obrátit se na odborníka v oboru grafiky. Spolupracovala jsem s paní Doc. MgA. Kristýnou Fišerovou, s kterou jsme dospěly k finálnímu návrhu (viz Příloha 4, obr. 73). Touto cestou bych jí za pomoc chtěla velmi poděkovat.

Monogram se skládá z písmen J a K, tedy počátečních písmen jména Klára a Jan. Písmenka jsou doplněna o ampersand³, což obě písmenka spojuje a symbolizuje i spojení rodin na svatbě. Součástí monogramu je i vysvětlení významu květin, které tvoří dekor na zrcadle talíře. Vysvětlivka se skládá z českého názvu rostliny, z latinského názvu a ze samotného vysvětlení, co má květina říci (viz Příloha 4, obr. 74).

³ Ampersand neboli et je anglický resp. latinský název pro symbol &, logogram, používaný ve významu souřadící spojky „a“ (a tak i česky čtený, někdy i „et“). Vlastní český název nemá a užívají se oba tyto cizojazyčné. (20)

6 Technologická specifika

Celá práce obsahuje řadu technologických postupů. Ať už se jedná o porcelán, který má svá specifika či o nově vytvořený materiál k vytváření reliéfu. Do této kapitoly jsem zařadila i běžný postup při výrobě porcelánových výrobků jako je přežah, ostrý výpal či glazování a finální dekorování vlastním logem.

6.1 Porcelán

Během vývoje porcelánu, vznikly jeho různé druhy, které se odlišují svým složením. Běžně se používá rozdělení na porcelán klasický (tzv. živcový) a na zvláštní druhy, které obsahují další přísady. Klasický porcelán, který jsem využila pro svou práci já, se skládá z kaolínu, křemene a živce. Potřebné suroviny se umelou a vytřídí přes síto na požadovanou velikost částic. Přidáním vody nebo ztekutidel se dosáhne potřebné tekutosti (viskozity) hmoty.
(1)

6.2 Lisování

Tvarování talířů řady Ess Klasse a Aqua, vyráběné v G. Benediktu, probíhá metodou izostatického lisování (viz Příloha 5, obr. 75, obr. 76).

“Izostatické lisování je lisování všesměrně působícím tlakem na keramickou pracovní směs uzavřenou v pružné formě.“ (18 str. 40)

Čím nižší je vlhkost lisovací hmoty, tím vyšší lisovací tlak se musí použít. Výroba probíhá zcela automaticky a nenásleduje ani běžné sušení před prvním výpalem, což šetří nejen energii, ale i místo. Při výrobě touto metodou, dochází k menším deformacím než u metody lití. Zároveň se jedná o nejrychlejší metodu výroby talířů. Lis vyrobí nový talíř každých 10 – 25 sekund.

Tato metoda je pro výrobu talířů velmi vhodná, bohužel ve školních podmínkách neproveditelná. Pokud by se talíře vyráběly metodou lití, kterou využíváme ve školní dílně, talířům by se bortil prapor nebo by se jinak deformovaly. Ve velkém množství by to ani nebylo časově možné, protože ne všech 60 talířů by se povedlo hned napoprvé.

Lisovací hmota

V porcelánce v Karlových Varech, kupují již hotový lisovací granulát (viz Příloha 5, obr. 77) z firmy IMERYYS Tableware CR s.r.o. Při lisování granulát, pod tlakem 210 - 280 barů, zaplní formu. Výhodou kuličkového granulátu je především dobré zatékání do forem a snadné zalisování. Vlhkost směsi je 2,4 - 3 %.⁽¹⁸⁾

6.3 Lití

Pro výrobu společného talíře na polévku jsem musela zvolit metodu lití (viz Příloha 5, str. II), kterou lze vyrobit talíř i ve školní dílně. Po vyschnutí sádrové formy jsem přes vytvořené nalévací otvory zalila celou formu licí hmotou. Nechala jsem sádrovou formu odsát vlhkost z hmoty a odstranila přebytek porcelánu, který zůstal v nalévacích otvorech. Poté šlo dvojitý talíř velmi dobře vyndat z formy.

Licí hmota

Licí hmota, která je k dispozici v ateliéru, se dováží již namíchaná také z firmy Imerys. Složení je následující – 50% tvoří kaolin, 25% živec a 25% křemen.

6.4 Přežah

První pálení dovezených talířů probíhalo již v porcelánce, kde používají tunelové pece. Pro přežah je nutná teplota 850 - 870 °C, přežah trvá 19 hodin.

Druhý přežah talířů, které už byly odekorovány, proběhl ve školních pecích, které jsou elektricky a plynově vytápěné. Zde dosáhla teplota 920°C. Přežah zpevňuje výrobek před glazováním, odstraňuje se mechanicky vázaná voda a vyhoří organické látky, které lze spálit.

Přežahy musel projít i dvojitý talíř na polévku, v tomto případě probíhaly oba ve školním ateliéru. Před přežahem se talíř 1-2 dny sušil volnoprostorově a následně retušovaly drobné nedostatky a otlaky z formy.

6.5 Reliéfní hmota

Mezi prvním a druhým přežahem probíhalo dekorování talířů. Jak jsem již popsala v podkapitole 5.2, dekorování se skládalo z rytí konstrukce, která sloužila k nalezení výsledného tvaru květiny. Výsledek jsem se rozhodla vytečkovat. Bylo ale potřeba najít vhodný materiál, který by k porcelánovým talířům přilnul a zároveň měl podobné vlastnosti. S touto fází mi velmi pomohl pan technolog RNDr. Petr Franče, který vymyslel složení nového materiálu, který by mohl splňovat moje kritéria.

Reliéfní hmota je vytvořena na bázi ostře páleného kaolinu, kaolinu a vodního skla. U výsledného poměru jsem během zkoušek měnila množství ostře páleného kaolinu (viz Příloha 5, obr. 83, obr. 84). To ovlivňovalo především viskozitu hmoty a její plasticitu při výpalu. Pokud bylo ve směsi větší množství kaolinu, reliéf praskal a trhal se.

Po nalezení ideálního poměru jsem nanášela tečky na talíře pomocí lahvičky s kapátkem.

6.6 Glazování

Glazura⁴ se na výrobek nanáší nejen kvůli lepšímu a hladšímu vzhledu, ale především kvůli kontaktu s potravinami. Porcelánový střepek se po nanesení glazury stává nepropustným pro kapaliny. Povrch talířů je poté tvrdší, odolnější a snadno se čistí. (2)

V porcelánce G. Benedikt se používá velmi odolná, transparentní glazura. Složení glazury je podobné porcelánu. Základními surovinami jsou živec, křemen a kaolin. Přesné složení a jejich poměry jsou tajné a patří ke know how firmy.

Jelikož se jedná o poměrně velké kusy, probíhá glazování na poloautomatických strojích (viz Příloha 5, obr. 87). Před glazováním je důležité talíře ofouknout vzduchem, aby se zbavily případného prachu a nečistot. Talíře se namočí do glazury, setřese se nožka (tj. ta část, na které talíř stojí) a nechají se oschnout před ostrým výpalem.

⁴ Glazura je sklovitý povlak, který je natavený v tenkých vrstvách na keramických výrobcích. (19)

6.7 Ostrý výpal

Po naglazování následuje ostrý výpal, ten probíhá při 1380 - 1410 °C a trvá 6,5 hodiny opět v průběžných tunelových pecích (viz Příloha 5, obr. 89). Ostrý výpal probíhal v Karlových Varech a to především z kapacitních důvodů školních pecí. Po ostrém výpalu má již výrobek konečné rozměry, které se od stavu před prvním pálením liší o 9,8 – 10,4%.

6.8 Sítotisk

Jelikož jsem chtěla dotáhnout celou práci až do úplného detailu, nemohla jsem vynechat ani spodní značení talířů. Jak jsem již popsala výše (viz 5.5), na spodní části talíře je umístěn svatební monogram J&K a význam květiny daného talíře.

Zvolila jsem metodu sítotisku, díky kterému je písmo čitelné a linie přesné. Návrhy bylo třeba nejdříve v počítači sestavit na rozměry síta. Síto se natřelo světločivnou látkou a osvětlilo se. Tam, kde byl černý obrázek (logo a popisky), se látka nevytvdila a síto zůstalo propustné. Následovala výroba archů. Přes celé síto se pomocí třerky natáhne barva, která projde přes síto na arch. Na archu je tedy v nosném laku zanesen mnou vybraný pigment. Zvolila jsem si šedou barvu, která je jemnější než černá a pro sváteční použití se dle mého hodí více.

Archy jsem rozstříhala na loga a texty, namočila je do vody a přenesla na talíře. Sundala jsem nosný papír a vyhladila přebytečnou vodu a vzduchové bublinky (viz Příloha 5, obr. 90). Poté šly talíře ještě na 4,5 hodiny do posledního výpalu na 1230 °C, který sítotisky zafixoval.

6.9 Rozměry talířů

Během celého procesu vypalování se výrobek postupně smršťuje. Hodnota smrštění záleží především na použité hmotě a metodě výroby. Moje talíře se smrštily přibližně o 10%. Dvojitý talíř na polévku, vyrobený metodou lití, se smrští o 14,5%. Výsledné rozměry lze určit až po ostrém výpalu.

Hluboký talíř na polévku

Výsledný průměr polévkového talíře Aqua je přibližně 277 mm, výška je 50 mm a průměrná váha jednoho talíře je 715 - 730 g. Dekor je umístěn na praporu talíře, velikost květiny po výpalu je přibližně 45 mm.

Dvojitý hluboký talíř na polévku

Výsledné rozměry polévkového talíře, který vznikl spojením dvou běžných talířů Aqua, je přibližně 365 mm x 267 mm, výška je 45 mm a váha talíře je 940 g. Dekor je umístěn na praporu talíře, velikost květiny po výpalu je 50 mm.

Velký mělký talíř na hlavní chod

Výsledný průměr velkého mělkého talíře Ess Klasse je přibližně 330 mm, výška je 23 mm a průměrná váha jednoho talíře je 1195 - 1200 g. Dekor je umístěn na středu talíře, velikost květiny po výpalu je přibližně 95 mm.

Malý mělký dezertní talíř na svatební dort

Výsledný průměr malého mělkého talíře Ess Klasse je přibližně 220 mm, výška je 20 mm a průměrná váha jednoho talíře je 461 - 472 g. Dekor je umístěn na středu talíře, velikost květiny po výpalu je přibližně 70 mm.

7 Popis díla

Pro svoji diplomovou práci jsem vytvořila sadu, která je určena na moji vlastní svatbu (viz Příloha 6). Výsledná sada svatebního porcelánu se skládá celkem z 20 dezertních talířků, 20 velkých mělkých talířů a 18 hlubokých talířů na polévku. Dva polévkové talíře jsou nahrazeny jedním dvojitým talířem na svatební polévku pro novomanžele.

Kompletní sada je navržena a vyrobena přímo na míru pro konkrétní hosty. Každému svatebčanovi náleží tři různé talíře, které jsou ručně dekorovány květinou. Žádný z talířů není stejný až na talíře novomanželů, které jsou sjednoceny stejným motivem nejtradičnější svatební květiny – myrty.

Celkem je na talířích vyobrazeno 19 různých květin. Květiny jsou hostům přiřazeny podle významu vycházejícího z květomluvy, podle toho co pro mě a přitele znamenají, co k nim cítíme. Dekor je vyhotoven netradičním způsobem. Na talíře je nejdříve narýsována nenápadná pomocná konstrukce za pomoci upraveného kružítko, které v talířích zanechává vrytou stopu. Výsledný obrys květiny je znázorněn vytečkovaným reliéfem, který vznikl přidáváním speciální hmoty. Význam květiny si lze přečíst na spodní straně talíře, kde se nachází i svatební monogram JK, symbolizující jména Jan a Klára.

Sada má za úkol zosobnit svatbu a vyjádřit poděkování všem lidem, kteří jsou pro nás natolik důležití, že by měli být během tohoto významného dne s námi. Každý talíř je tedy originální, stejně jako jeho majitel. Zároveň bych byla ráda, aby jeden talíř zůstal každému svatebčanovi po skončení svatební hostiny jako vzpomínka, určitý artefakt, který si ze svatby odnesou.

8 Přínos práce pro daný obor

Hlavní přínos mojí diplomové práce vidím především v dekorování talířů, které se poslední dobou stává jakoby nadbytečné a za moderní považujeme pouze čistě bílý porcelán. Myslím, že se mi povedlo jemně talíře ozdobit a zároveň zachovat jejich luxusní vzhled.

Přínosem je jistě i netradiční přístup k technologickému zpracování dekoru. Zde jsem experimentovala s přidáváním nově vzniklého materiálu, který tvoří jemný reliéf. V kontrastu k reliéfu bylo pracováno i s prohlubněmi, které vznikly také velmi netradičním postupem a to rytím do přežahlého střepu.

Klad mojí práce vidím i v obnovení květomluvy a významu rostlin.

Ráda bych výslednou sadou poukázala na nové možnosti využití porcelánu na svatbách a zosobnění celé hostiny. V dnešní době, kdy lze na svatbu vybrat téměř každý detail je škoda, že nikdo nemyslí na zosobnění používaného nádobí, které zároveň může sloužit jako vzpomínka.

9 Silné stránky

Největším kladem pro mě samotnou, je možnost využít celý set na vlastní svatbě, k čemuž byl také navržen a vyroben. Díky využití dnes dostupných technologií, je sada plně funkční a přizpůsobená běžnému použití.

Mezi silné stránky výsledné práce zajisté patří využití nových technologií při dekorování talířů. I bez použití barev je dekor velmi zdobný a zároveň nevtíravě jemný a propracovaný. Zde vidím možnost dalšího využití a aplikování i na jiné tvary.

Silnou stránkou diplomové práce je zajisté i naplnění tématu Soukromý rituál. Svatba jako rituál, který nás provází již od 12. století se v práci snoubí s vytvořením zcela soukromých talířů.

Osobně vidím přínos i v získání velkého množství nových zkušeností, nejen při hledání možných technologií zdobení, ale i při nahlédnutí do sériové výroby. Rozhodně mě celý proces navrhování, zkoušení i tvorby posunul o velký krok dopředu.

10 Slabé stránky

Celá výroba talířů byla provázena řadou technologických postupů, s nimiž jsem se setkala poprvé v životě. To samozřejmě dává prostor vzniku nejrůznějších chyb. Na druhou stranu některé chyby podtrhnou, že se jedná opravdu o ruční práci.

Asi největší slabou stránku celé práce vidím v tečkách, které vznikly přidáváním speciálně namíchaného materiálu. Ten se skládá z kaolinu, který se musí umlít, bohužel během mletí se do kaolinu dostaly částičky železa ze stroje na mletí. Na některých talířích jsou tedy vidět drobné černé tečky.

Jako malý mínus vidím i nedostatek času, který mě v tvorbě omezoval. Ráda bych jinak set doplnila i o další výrobky, které by se dalo na svatební hostině využít. Například chybí talířky na předkrm, které se ale dají nahradit dezertními talířky. Mezi předkrmem a dortem je naštěstí dost času na případné umytí talířků.

11 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Knižní a periodická literatura:

1. (1) CHLÁDEK, Jiří a Ilona NOVÁ. *Porcelán kolem nás*. Vyd. 1. Praha: SNTL - Nakladatelství technické literatury, 1991, 213 s. ISBN 80-030-0540-X.
2. (2) DIVIŠ, Jan. *Evropský porcelán*. Praha: Artia, 1985.
3. (3) CHLÁDEK, Jiří. *Klasika porcelánu: Čína a Evropa*. Karlovy Vary: Mirror, 2007, 175 s. ISBN 978-80-239-9872-6
4. (4) BRAUNOVÁ, Alena. *Kouzlo keramiky a porcelánu*. Praha: ROH, 1985, ISBN 24-015-85.
5. (9) CHLÁDEK, Jiří a Roman ŠIROKÝ. *Ruční malba na porcelán a ruční dekorace keramiky*. 1. vyd. Praha: Silikátový svaz, 2005, 118 s. ISBN 80-868-2112-9.
6. (12) JANČÍKOVÁ, Eva. *Historie svateb od nejstarších dob po současnost*. 1. vyd. Praha: Epoque, 2012, 163 s. ISBN 978-80-7425-143-6.
7. (14) WEINGARDEN, Lauren S. *Louis H. Sullivan: A system of architectural ornament*. New York: Rizzoli, in cooperation with the Art Institute of Chicago, 1990, 159 p. ISBN 08-478-1109-3.
8. (15) CRITCHLOW, Keith. *The hidden geometry of flowers: living rhythms, form and number*. 2nd print. Edinburgh: Floris Books, 2011. ISBN 978-086-3158-063.
9. (16) KLEMPERA, Josef. *Květomluva, aneb, Řekni to květinou*. Vyd. 1. Editor Dagmar Šlampová. Ilustrace Jiří Slíva. Praha: Bohemia, 1996, 225 s. ISBN 80-858-0326-7.

10. (17) GREENAWAY, Kate. *Language of flowers*. London: New York: F. Warne, 190-, Dostupné z:
<https://archive.org/details/languageofflower00gree>
11. (18) HERAINOVÁ, Marcela. *Příprava pracovních směsí a tvarování keramiky*. Praha: Silikátový svaz, 2003, 42 s. ISBN 80-903-1138-5.
12. (19) GULEVIČ, Oleg, Václav KOUBA a kolektiv. *Technická keramika, glazury a keramické barvy*. Praha: SNTL Nakladatelství technické literatury, 1969.
13. MATTISON, Steve. *Jak se dělá keramika: podrobný průvodce nástroji, materiály a technikami pro hrnčíře a keramiky*. Vyd. 1. Překlad Lenka Svobodová. Praha: Slovart, c2004, 224 s. ISBN 80-7209-599-4.

Internetové zdroje:

1. (5) *Bergr's antique: internetový obchod se starožitnostmi* [online]. 2009 [cit. 2015-04-01]. Dostupné z: <http://www.starozitnosti-online.cz>
2. (6) *Bonhams* [online]. 2001-2015 [cit. 2015-04-01]. Dostupné z: <https://www.bonhams.com/auctions/18003/lot/75/>
3. (7) *Ateliér Lesov* [online]. 2013 [cit. 2015-04-18]. Dostupné z: <http://www.atelierlesov.cz/>
4. (8) Luxusní jídelní souprava císařů THUN pro 6 osob. *ELPOS domácnost: online prodej domácích a kuchyňských potřeb* [online]. 2010 - 2015 [cit. 2015-04-22]. Dostupné z: <http://www.elpos-domacnost.cz/luxusni-jidelni-souprava-cisar-u-thun-pro-6-osob/>
5. (10) *G. Benedikt: porcelán pro hotely a gastronomie* [online]. 2015 [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: <http://www.hotelovy-porcelan.cz/cz/>
6. (11) *Eporcelan.cz* [online]. 2015 [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: <http://www.eporcelan.cz/>
7. (13) *Svatba.cz* [online]. 2015 [cit. 2015-04-14]. Dostupné z: <http://svatebni-tradice-a-zvyky.svatba.cz/>

8. *Wedme: webový průvodce svatbou* [online]. 2011 [cit. 2015-04-19].
Dostupné z: <http://www.wedme.cz/magazin/historie/historie-svatby/201>
9. (20) Ampersand. *Wikipedie: otevřená encyklopedie* [online]. 2014
[cit. 2015-04-19]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Ampersand>
10. *Imerys Ceramics* [online]. 2015 [cit. 2015-04-21]. Dostupné z:
<http://www.imerys-ceramics.com/>

12 Resumé

The topic of this diploma thesis was called “Private ritual“. Therefore, I decide to create a set of decorated plates for my own wedding. The final set of wedding porcelain contains 20 dessert plates, 20 big dinner plates and 18 soup plates. The two traditional soup plates are replaced for one double plate, which will be used for a wedding soup by a newly married couple.

The plates are designed directly for a particular person. Everyone has three different plates – the plate for the soup, for the main course and for the dessert. All the plates are hand - decorated with a flower. None of the plates are the same. The only exception is the newly married couple plate. These are united by the traditional wedding flower – myrtle. There are altogether 19 different flowers. The chosen flowers are assigned to the particular person according to the “flower speech” - to what the person means to me and my partner.

The design is made by a non – traditional way. Firstly, there is drawn a discreet construction with an adapted compass, which leaves an embed trace. The final flower trace is depicted by a dotted relief, which results from adding a special substance. The meaning of the particular flower can be read at the bottom side of a plate. There are also a wedding initials JK, representing names Jan and Klára.

The set should embody the wedding and express thanks to all people, who are too much important for us, so that they make a part of our special day. Each plate is original, as well as its owner. I would be also very glad, if each plate would remain to the wedding guests as a kind of a memory, certain artefact, which will be carried off.

13 SEZNAM PŘÍLOH

- PŘÍLOHA 1 Historie servisů v Evropě
- PŘÍLOHA 2 Sestavení servisu a dekoru
- PŘÍLOHA 3 Výsledné dekory
- PŘÍLOHA 4 Proces tvorby
- PŘÍLOHA 5 Technologická specifika
- PŘÍLOHA 6 Svatební porcelán

PŘÍLOHA 1

Historie servisů v Evropě

PŘÍLOHA 1- Historie servisů v Evropě

Obrázek 1: Velká mísa ze Sulkowskiho servisu, cca. 1735-38 ¹

Obrázek 2: Labutí servis se zlatým okrajem, Míšeň, 1736-1741²

¹ <https://www.bonhams.com/auctions/18003/lot/75/>

² <http://www.van-ham.com/datenbank-archiv/datenbank/anton-mirou/schwanenservice-mit-goldrand.html>

PŘÍLOHA 1- Historie servisů v Evropě

Obrázek 3: Servis Flora Danica, Royal Copenhagen³

Obrázek 4: Talíř Flora Danica s názvem rostliny, Royal Copenhagen⁴

³ http://luxurylaunches.com/home_improvement/an_elegant_101-piece_flora_danica_dinner_set_with_24-carat_gold_accents.php

⁴ <http://www.replacements.com/webquote/RCOFLDA.htm>

Obrázek 5: Talíř z Green Frog Service, 1773-1774⁵

Obrázek 6: Porcelánový servis císařů, Thun (Ateliér Lesov)⁶

⁵ <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Platter-FrogService-Wedgwood-BMA.jpg>

⁶ <http://www.atelierlesov.cz/produkty/thun/thun-soubor.jpg>

PŘÍLOHA 2

Sestavení servisu a dekoru

PŘÍLOHA 2 - Sestavení servisu a dekoru

Obrázek 7: Talíř mělký - dezertní, G. Benedikt - Ess Klasse⁷

Obrázek 8: Talíř mělký, G. Benedikt - Ess Klasse⁸

Obrázek 9: Talíř hluboký pasta, G. Benedikt – Aqua⁹

⁷ <http://www.hotelovy-porcelan.cz/cz/porcelanove-rady/ess-klasse/produkty/>

⁸ <http://www.hotelovy-porcelan.cz/cz/porcelanove-rady/ess-klasse/produkty/>

⁹ <http://www.4-gastro.cz/cz/porcelanovy-pasta-talir-aqua-27-cm>

PŘÍLOHA 2 - Sestavení servisu a dekoru

Obrázek 10: Výsledný servis, G. Benedikt¹⁰

Obrázek 11: Původní servis Ess Klasse, G. Benedikt¹¹

¹⁰archiv autorky

¹¹archiv autorky

PŘÍLOHA 2 - Sestavení servisu a dekoru

Hledání techniky:

Obrázek 12: Rytí nožem¹²

Obrázek 13: Rytí rydlem¹³

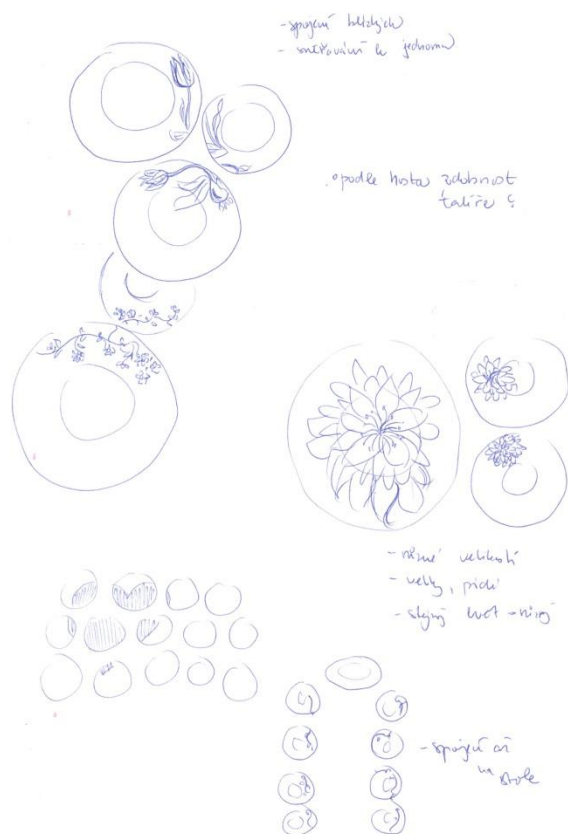
Obrázek 14: Tečkování přímou bruskou¹⁴

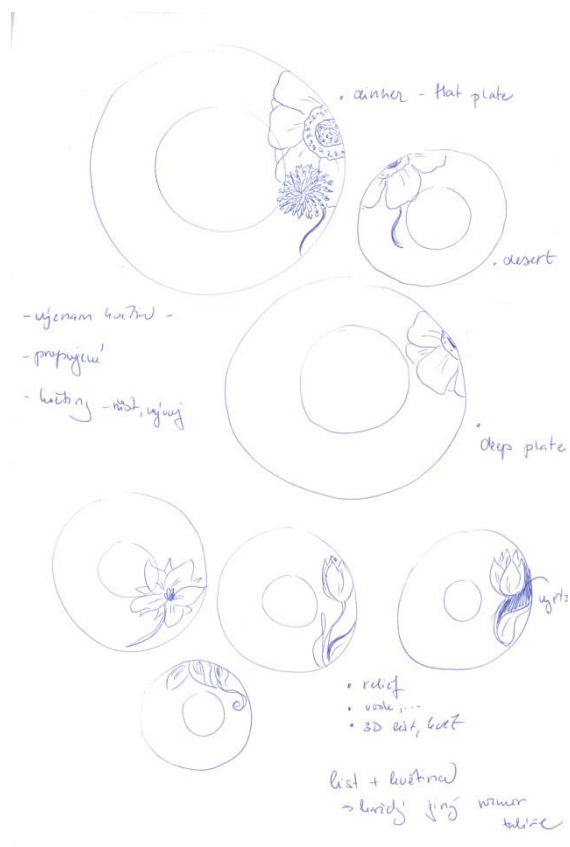
Obrázek 15: Rytí přímou bruskou¹⁵

^{12, 13, 14, 15} archiv autorky

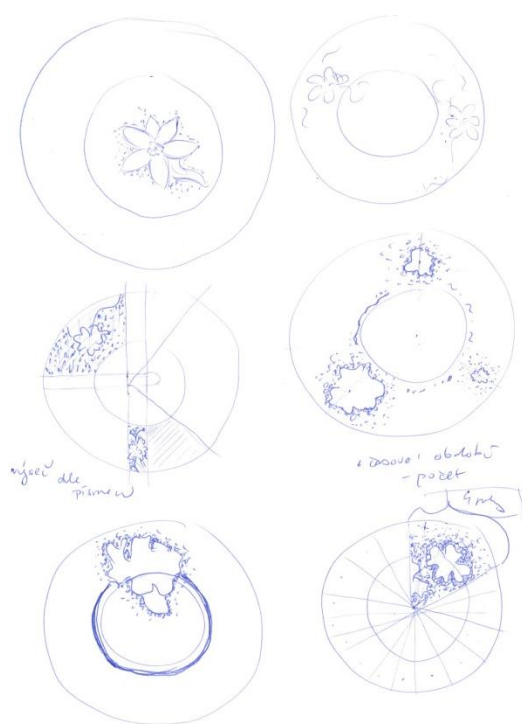
PŘÍLOHA 2 - Sestavení servisu a dekoru

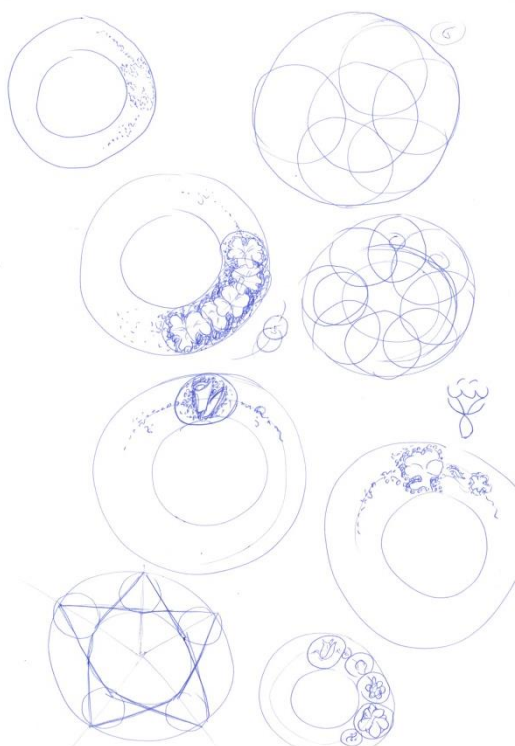
Obrázek 16: Přípravné skici¹⁶

Obrázek 17: Přípravné skici¹⁷

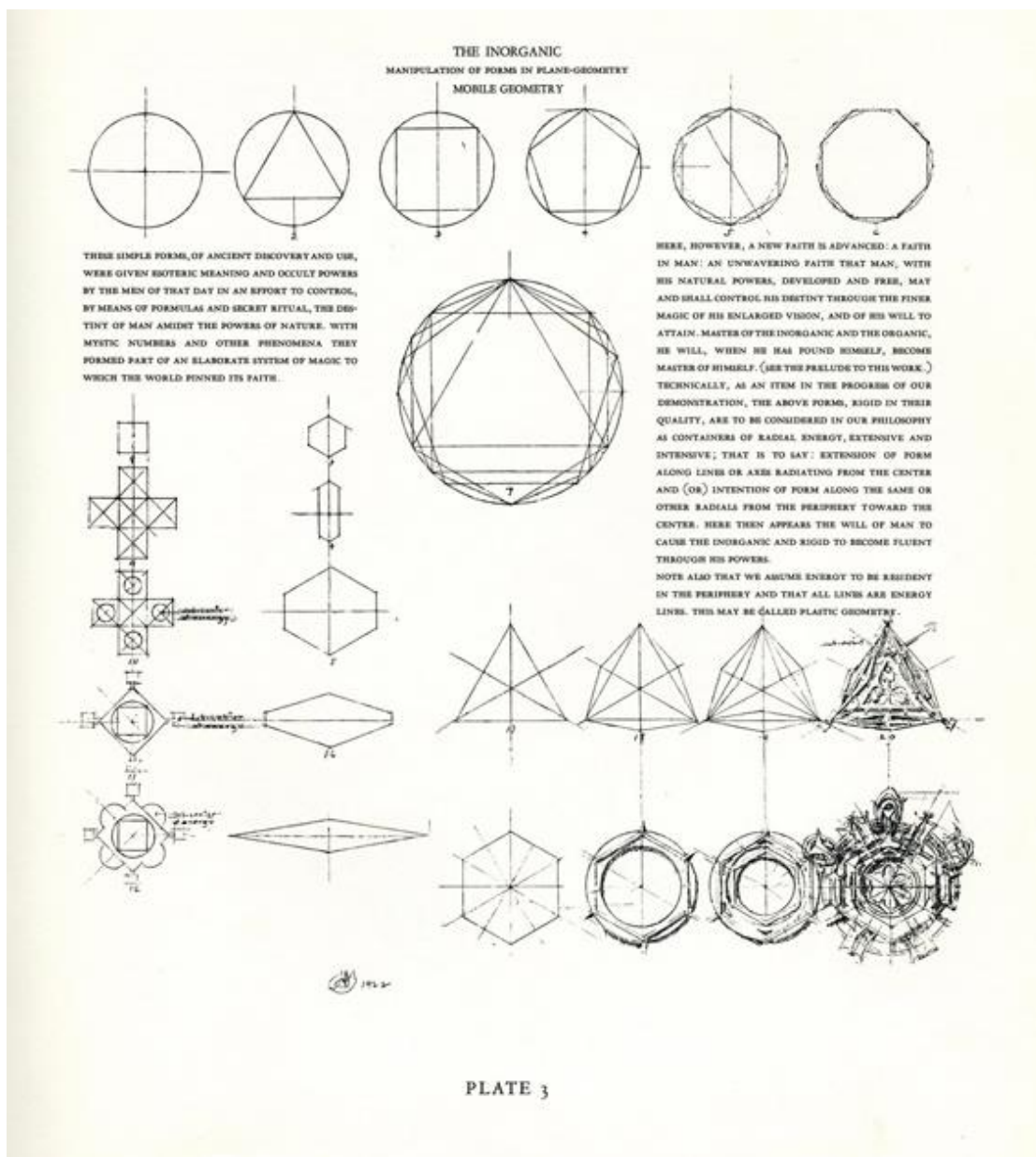

Obrázek 18: Přípravné skici¹⁸

Obrázek 19: Přípravné skici¹⁹

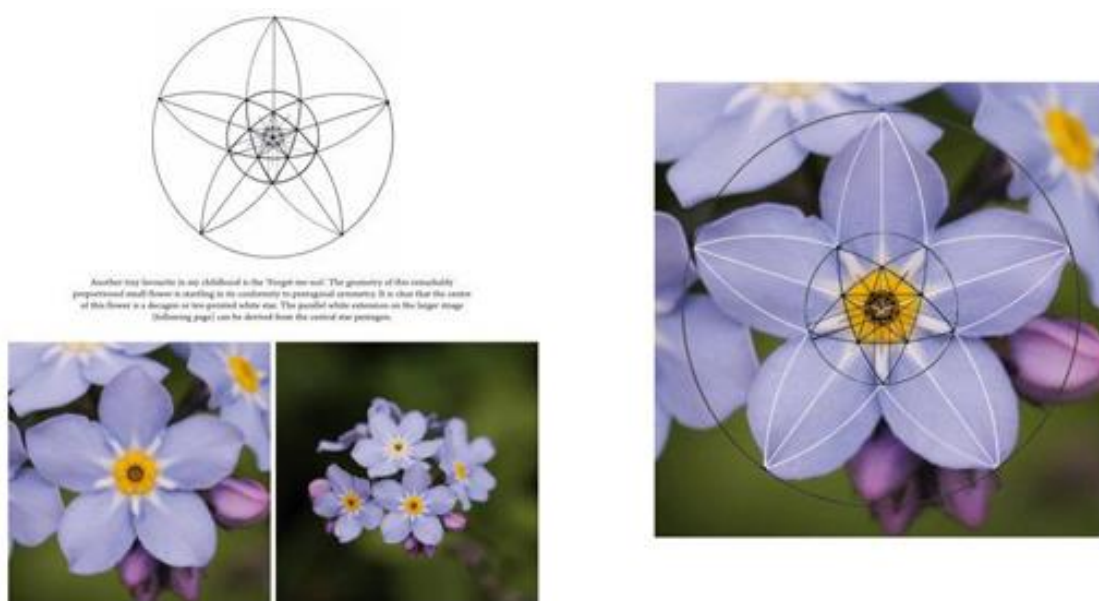
16,17, 18, 19 archiv autorky

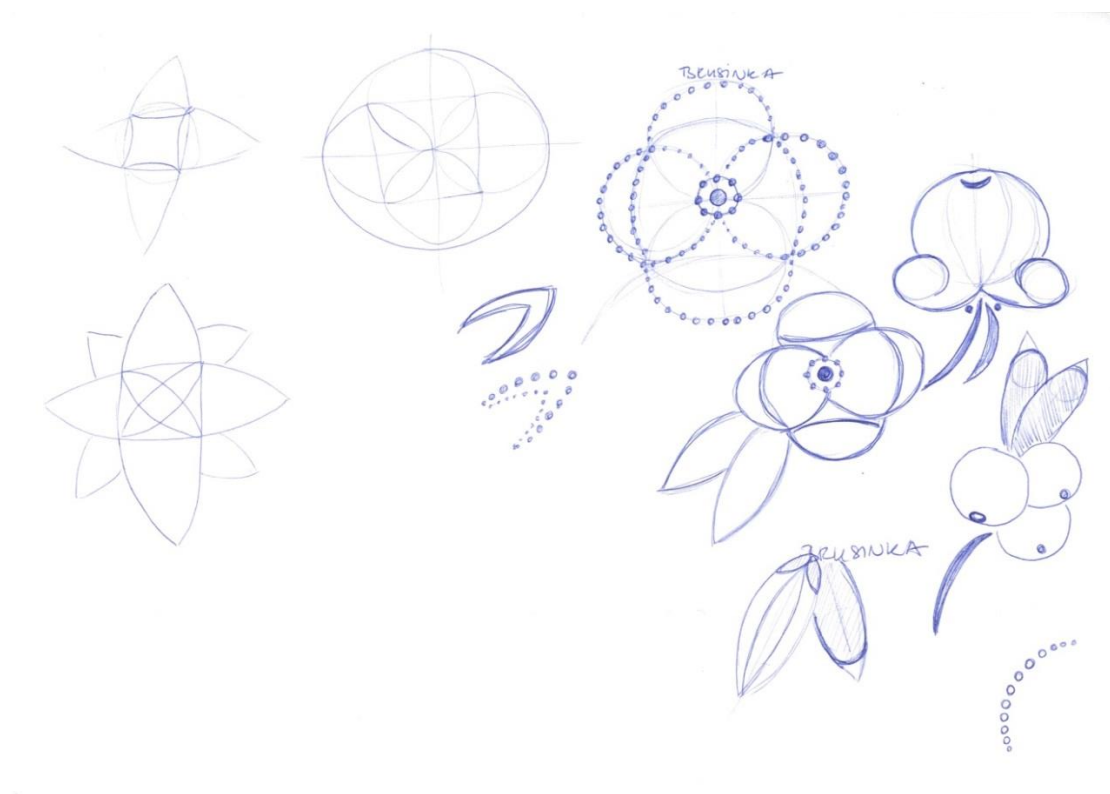
Obrázek 20: Ukázka z knihy System of Architectural Ornament²⁰

²⁰ <http://friezetile.blogspot.cz/2011/07/system-of-architectural-ornament-by.html>

PŘÍLOHA 2 - Sestavení servisu a dekoru

Obrázek 21: Ukázka z knihy The Hidden Geometry of Flowers²¹

Obrázek 22: Překreslování květu brusinky - skica²²

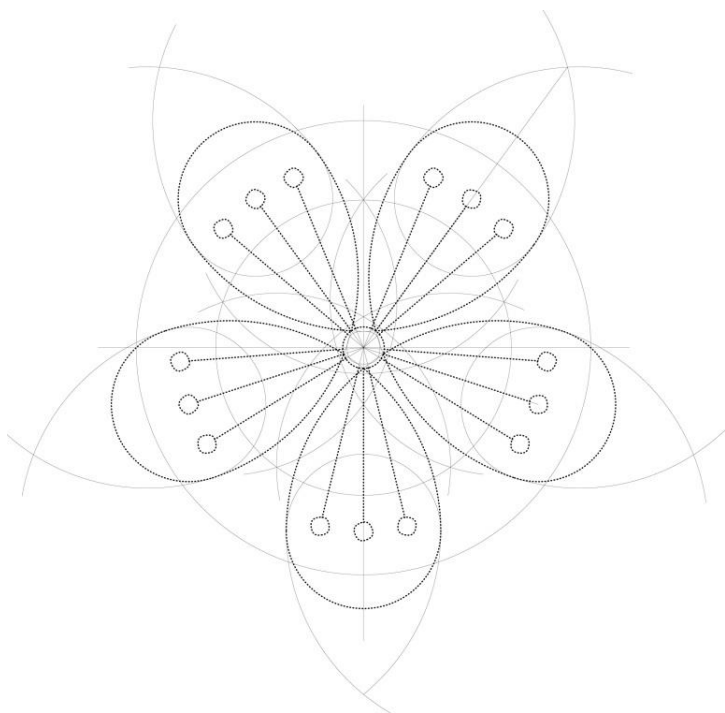
²¹ (3 stránky 226-227)

²² archiv autorky

PŘÍLOHA 3

Výsledné dekory

PŘÍLOHA 3 – Výsledné dekory

Obrázek 23: Myrta – dekor²³

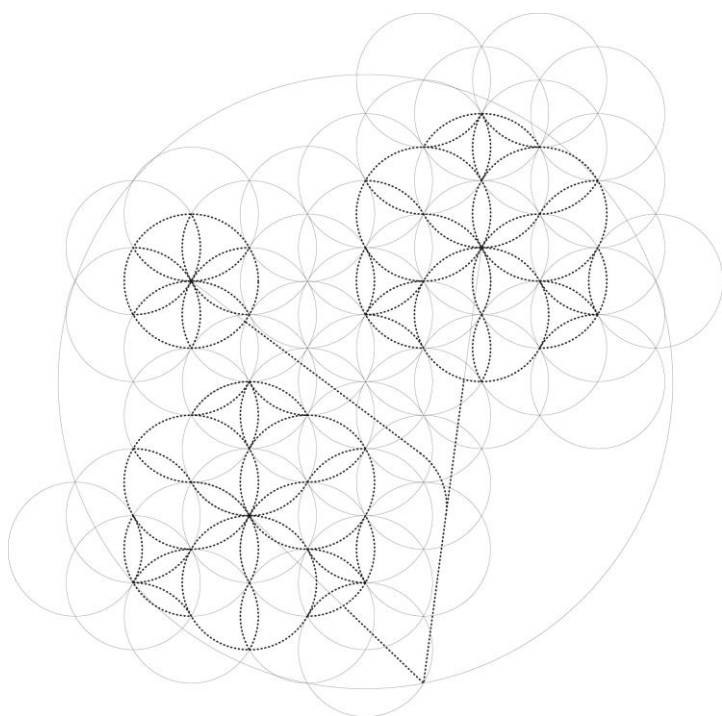

Obrázek 24: Myrta – fotografie²⁴

²³ archiv autorky

²⁴ <http://www.cnseed.org/myrtus-communis-seed.html>

PŘÍLOHA 3 – Výsledné dekory

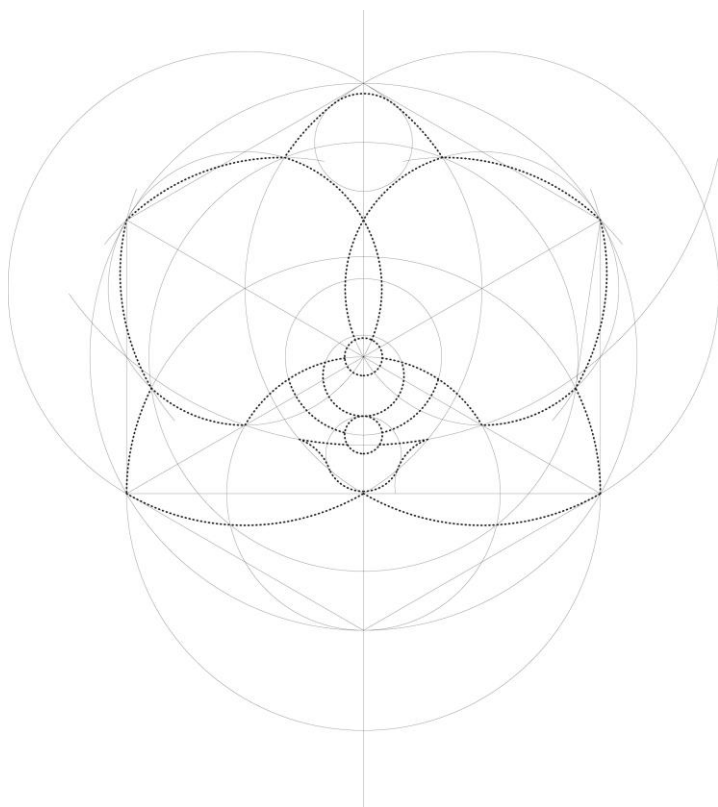
Obrázek 25: Akácie – dekor²⁵

Obrázek 26: Akácie – fotografie²⁶

²⁵ archiv autorky

²⁶ http://www1.lf1.cuni.cz/~kocna/flowr_my/flow_my2.htm

Obrázek 27: Motýlí orchidej – dekor²⁷

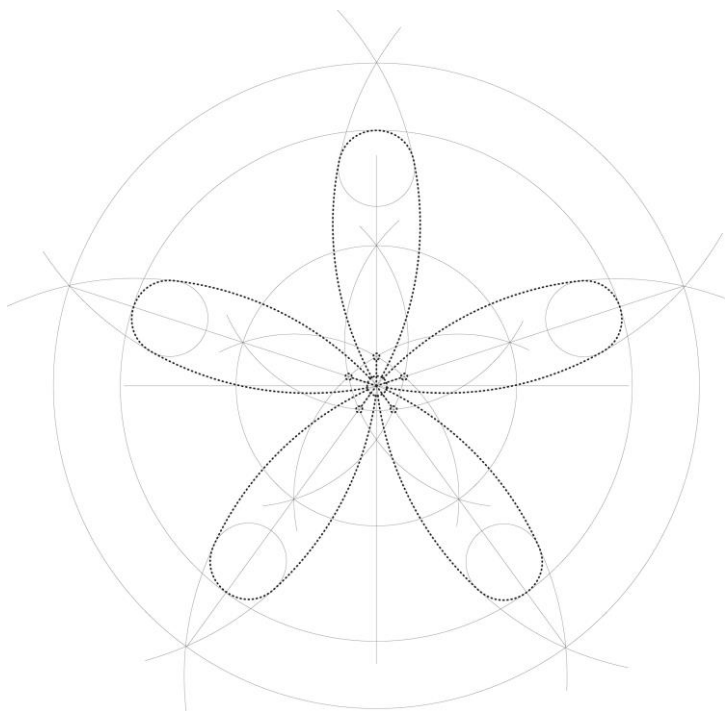

Obrázek 28: Motýlí orchidej – fotografie²⁸

²⁷ archiv autorky

²⁸ <http://en.wikipedia.org/wiki/Phalaenopsis>

PŘÍLOHA 3 – Výsledné dekory

Obrázek 29: Pelargonie dubový list – dekor²⁹

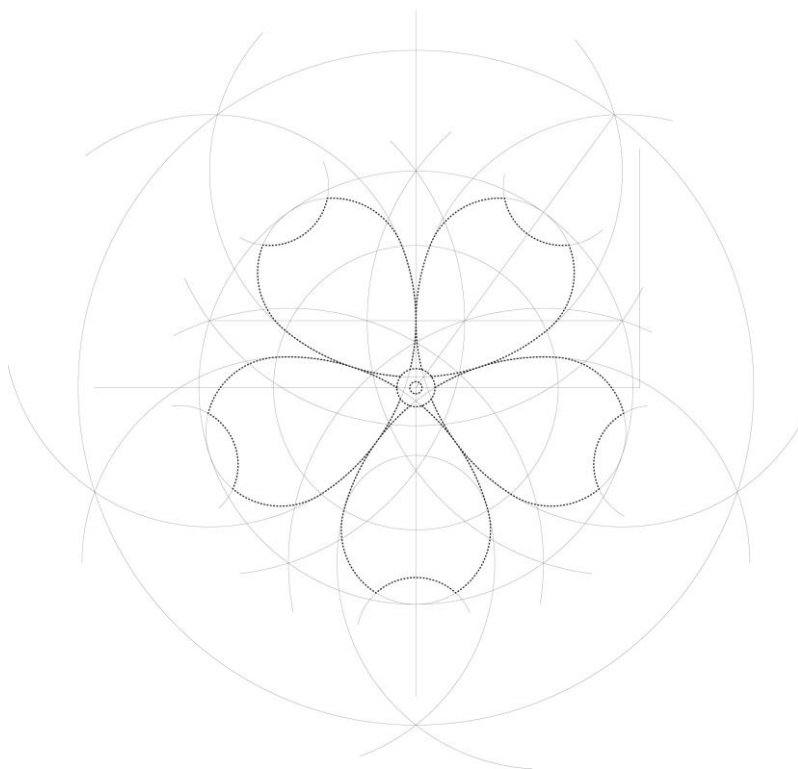

Obrázek 30: Pelargonie dubový list – fotografie³⁰

²⁹ archiv autorky

³⁰ <http://silkenwinds.deviantart.com/art/Oak-Leaf-Geranium-2-160661351>

PŘÍLOHA 3 – Výsledné dekory

Obrázek 31: Sléz – dekor³¹

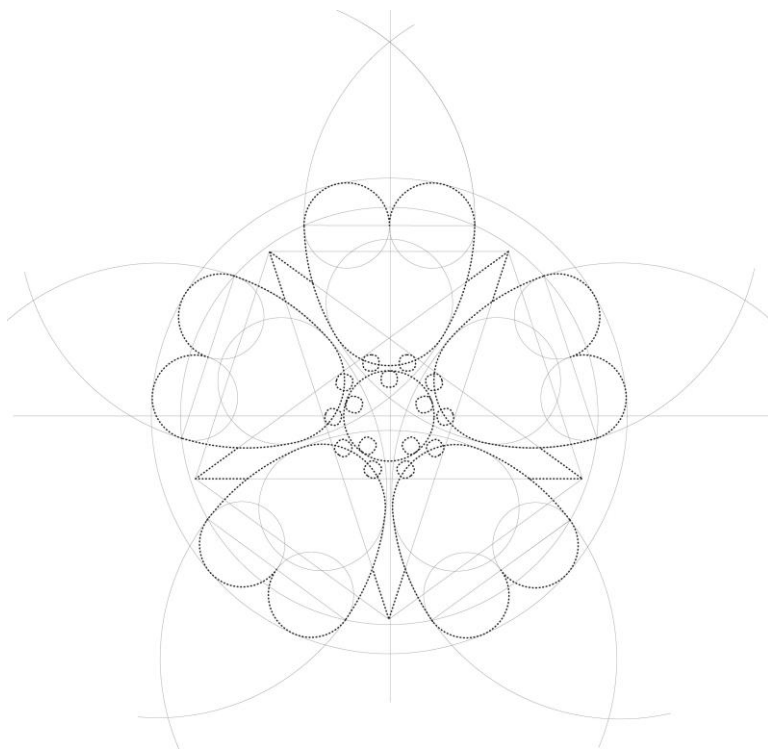

Obrázek 32: Sléz – fotografie³²

³¹ archiv autorky

³² <https://slecnavizazistka.wordpress.com/2012/01/09/kouzelnabylinka-slez/>

PŘÍLOHA 3 – Výsledné dekory

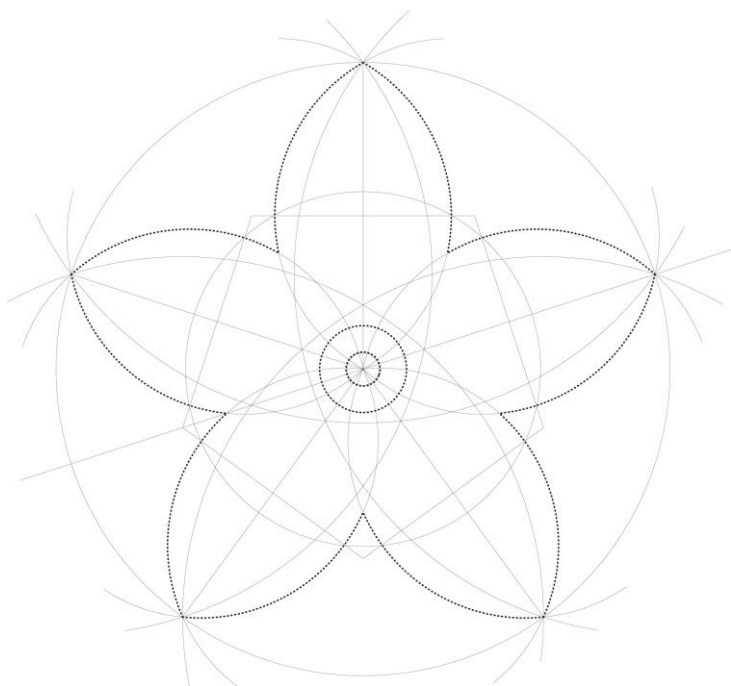
Obrázek 33: Mochna – dekor³³

Obrázek 34: Mochna – fotografie³⁴

³³ archiv autorky

³⁴ http://minnesotaseasons.com/Plants/rough-fruited_cinquefoil.html

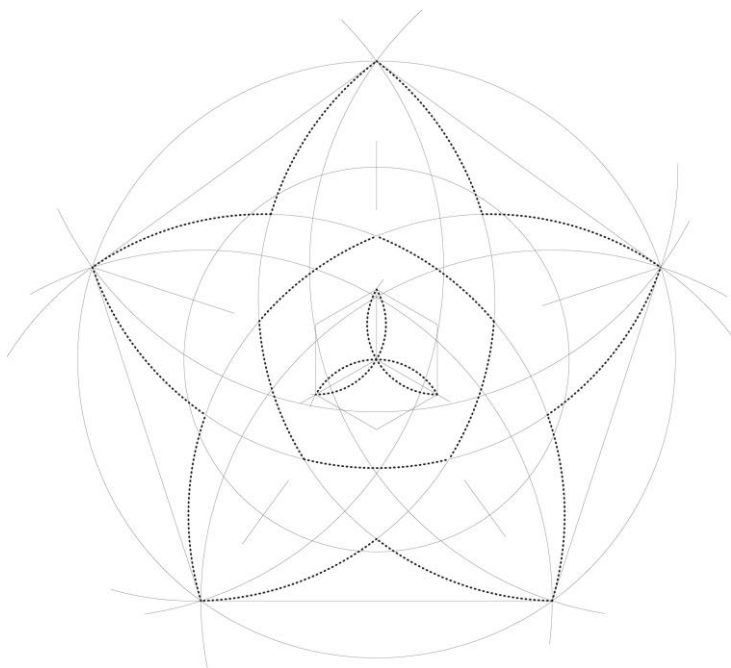
Obrázek 35: Amethyst – dekor³⁵

Obrázek 36: Amethyst – fotografie³⁶

³⁵ archiv autorky

³⁶ <http://en.cvetq.info/news.php?extend.68.3>

Obrázek 37: Zvonek zahradní – dekor³⁷

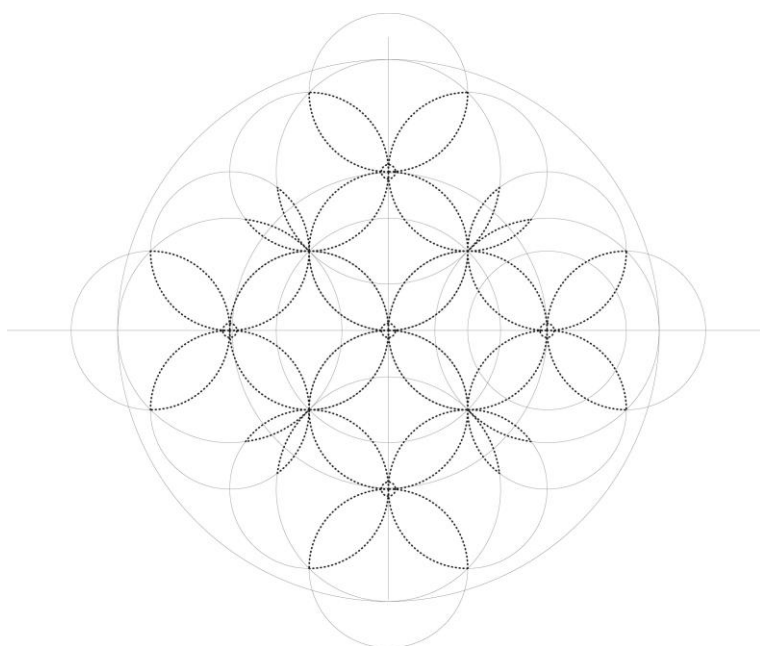

Obrázek 38: Zvonek zahradní – fotografie³⁸

³⁷ archiv autorky

³⁸ http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Campanula_persicifolia_Tehumardi_Saaremaa.jpg

PŘÍLOHA 3 – Výsledné dekory

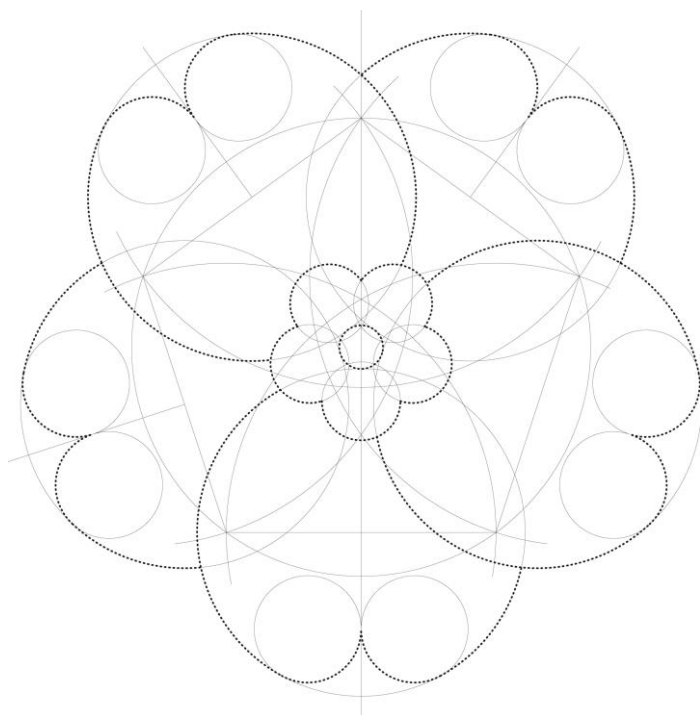
Obrázek 39: Morušovník – dekor³⁹

Obrázek 40: Morušovník – fotografie⁴⁰

³⁹ archiv autorky

⁴⁰ <http://botany.cz/cs/morus-alba/>

Obrázek 41: Prvosenka – dekor⁴¹

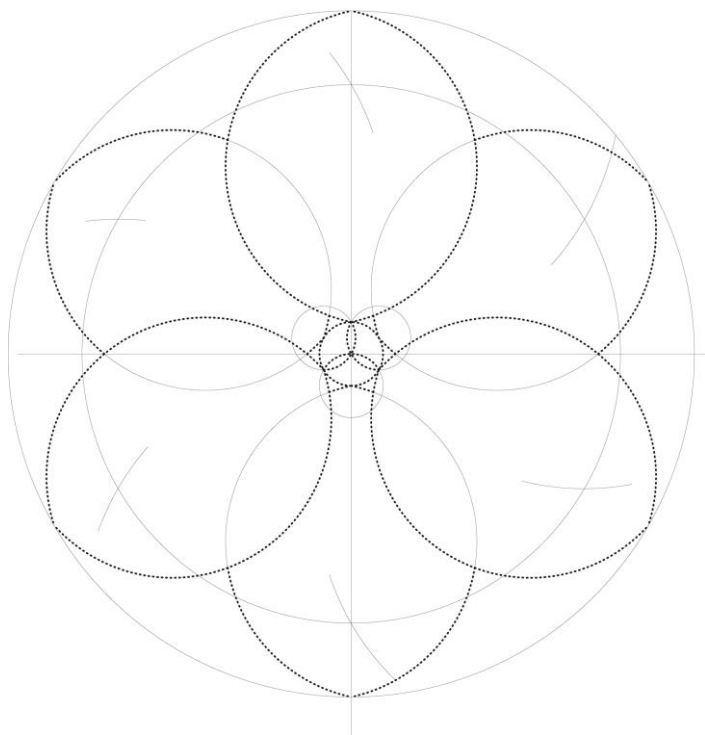

Obrázek 42: Prvosenka – fotografie⁴²

⁴¹ archiv autorky

⁴² <http://www.ireceptar.cz/zahrada/okrasna-zahrada/prvosenka-cili-primulka-privolava-jaro-pestovani-v-nadobe-i-na-zahrade/>

PŘÍLOHA 3 – Výsledné dekory

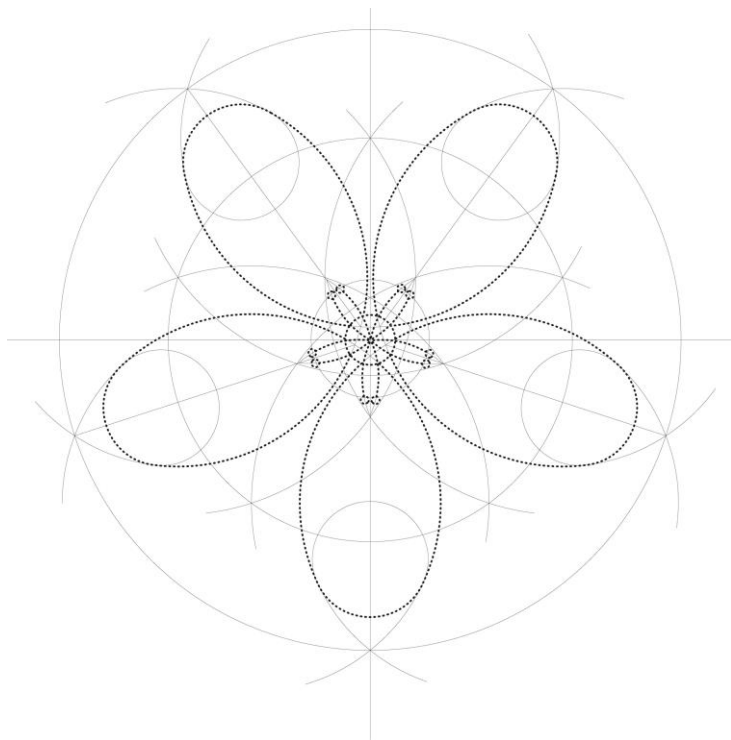
Obrázek 43: Šafrán – dekor⁴³

Obrázek 44: Šafrán – fotografie⁴⁴

⁴³ archiv autorky

⁴⁴ <http://www.aldenweatherbie.com/>

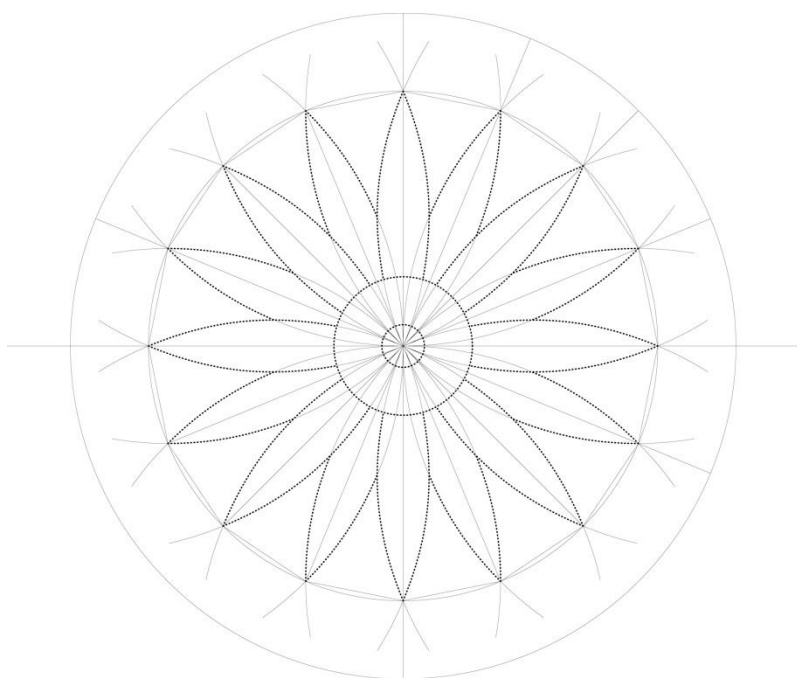
Obrázek 45: Řepík lékařský – dekor⁴⁵

Obrázek 46: Řepík lékařský – fotografie⁴⁶

⁴⁵ archiv autorky

⁴⁶ <http://obchod.wendys.cz/byliny-a-pripravky-z-nich-c8/repik-nat-100-g-i1482/>

Obrázek 47: Hlaváček jarní – dekor⁴⁷

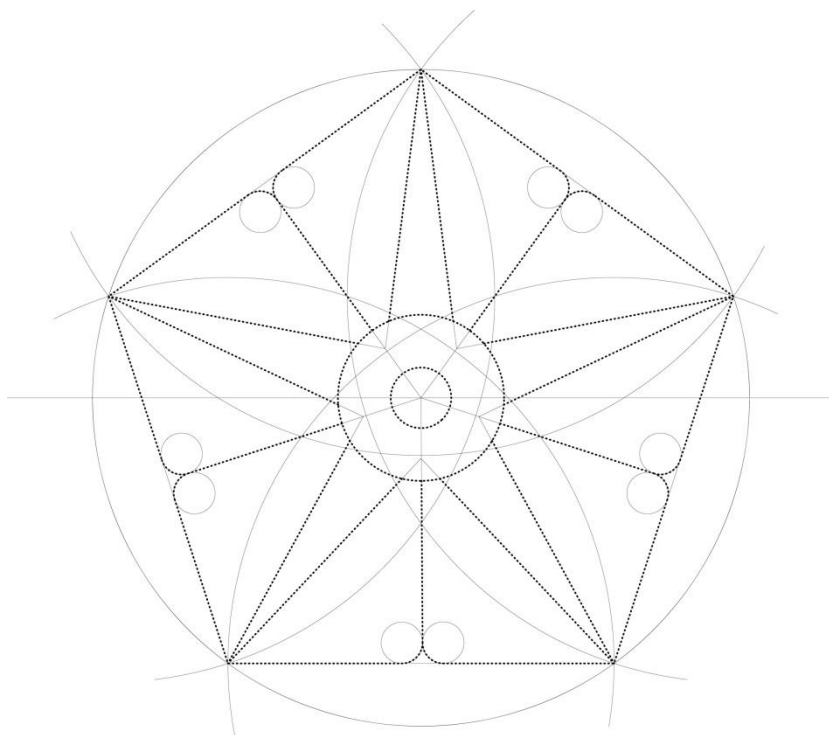

Obrázek 48: Hlaváček jarní – fotografie⁴⁸

⁴⁷ archiv autorky

⁴⁸ http://galerie.kolas.cz/flora/flora_04/flo_0417.htm

PŘÍLOHA 3 – Výsledné dekory

Obrázek 49: Svlačec rolní – dekor⁴⁹

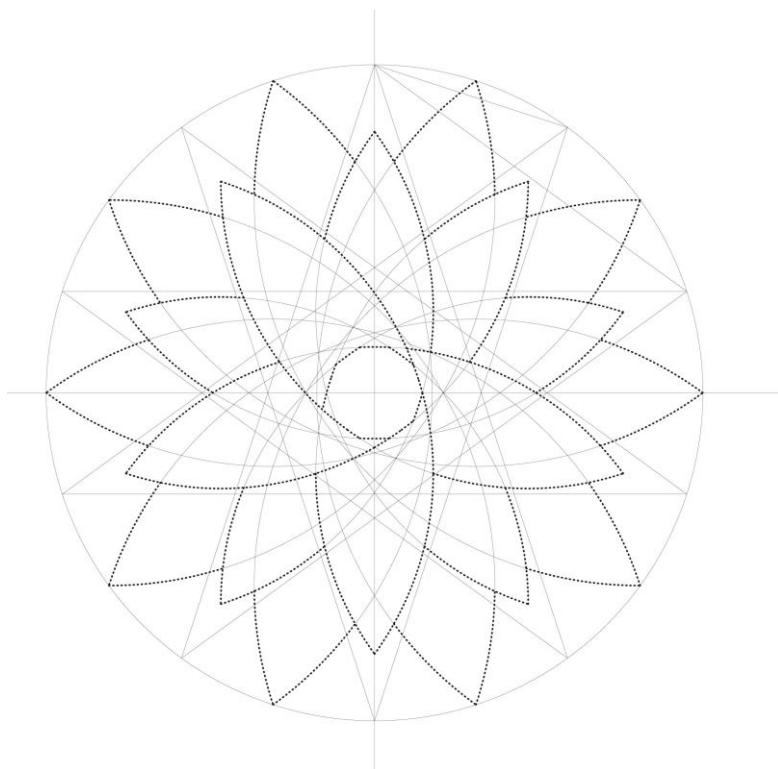

Obrázek 50: Svlačec rolní – fotografie⁵⁰

⁴⁹ archiv autorky

⁵⁰ <https://wildscotlandfsc.wordpress.com/wildlife-and-courses/tiree-28th-june-5th-july/>

PŘÍLOHA 3 – Výsledné dekory

Obrázek 51: Kaktus – dekor⁵¹

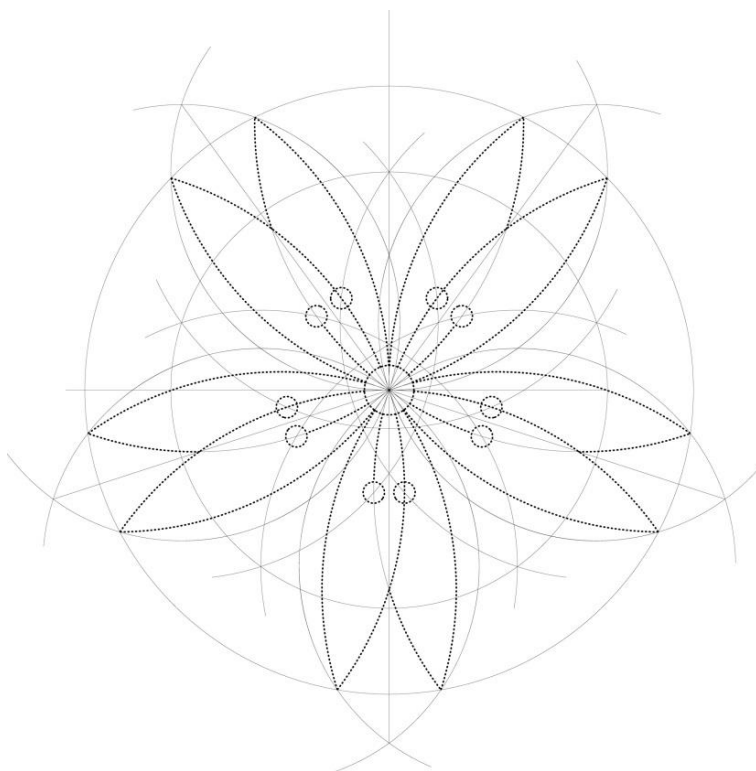

Obrázek 52: Kaktus – fotografie⁵²

⁵¹ archiv autorky

⁵² <http://imgarcade.com/1/cactus-flower-names/>

PŘÍLOHA 3 – Výsledné dekory

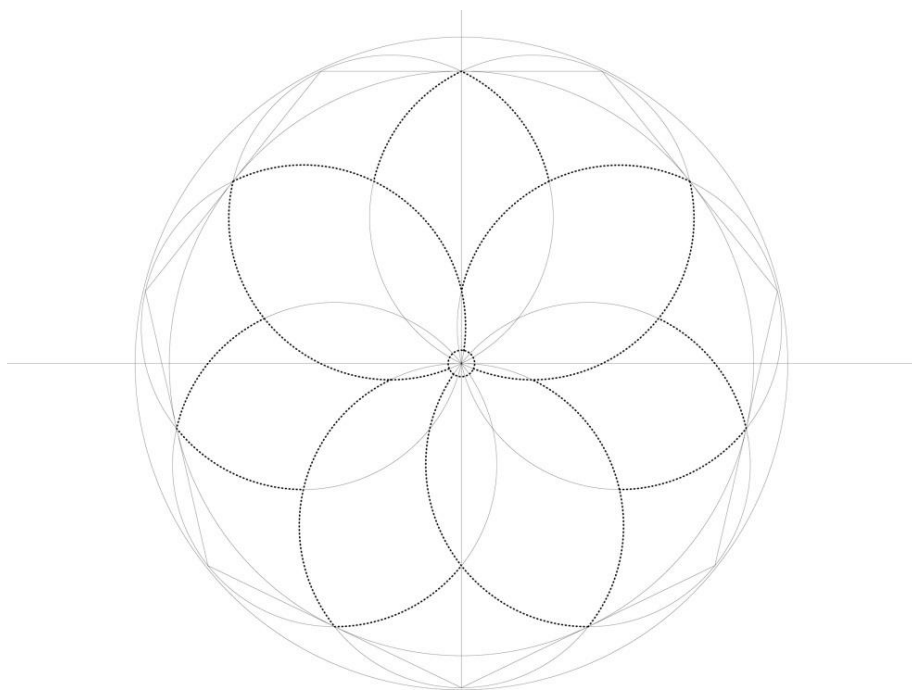
Obrázek 53: Ptačinec – dekor⁵³

Obrázek 54: Ptačinec – fotografie⁵⁴

⁵³ archiv autorky

⁵⁴ <https://www.flickr.com/photos/mattdrollinger/4643551285/>

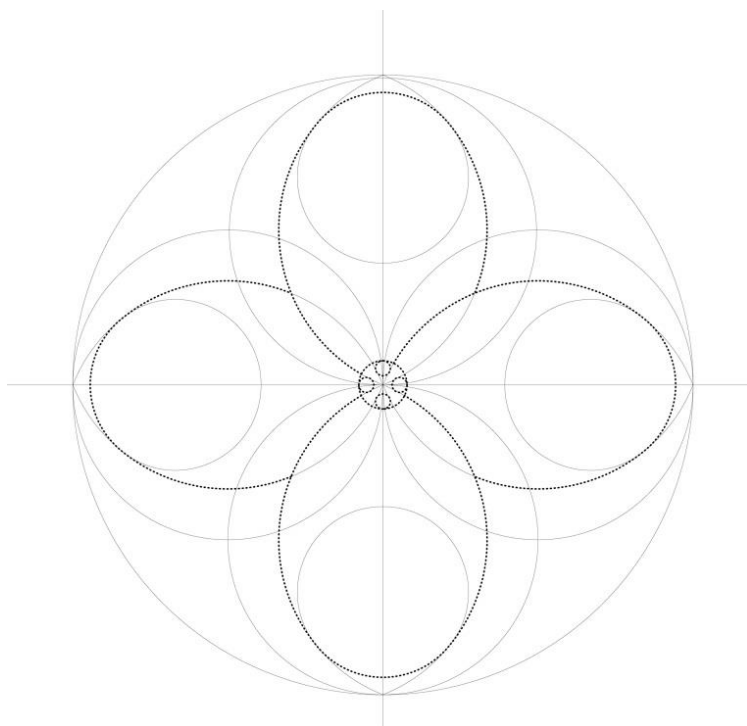
Obrázek 55: Jasmín – dekor⁵⁵

Obrázek 56: Jasmín – malba⁵⁶

⁵⁵ archiv autorky

⁵⁶ <http://blog.orangecarton.com/wp-content/uploads/2013/11/jasmine-paintings.jpg>

Obrázek 57: Brukev řepák – dekor⁵⁷

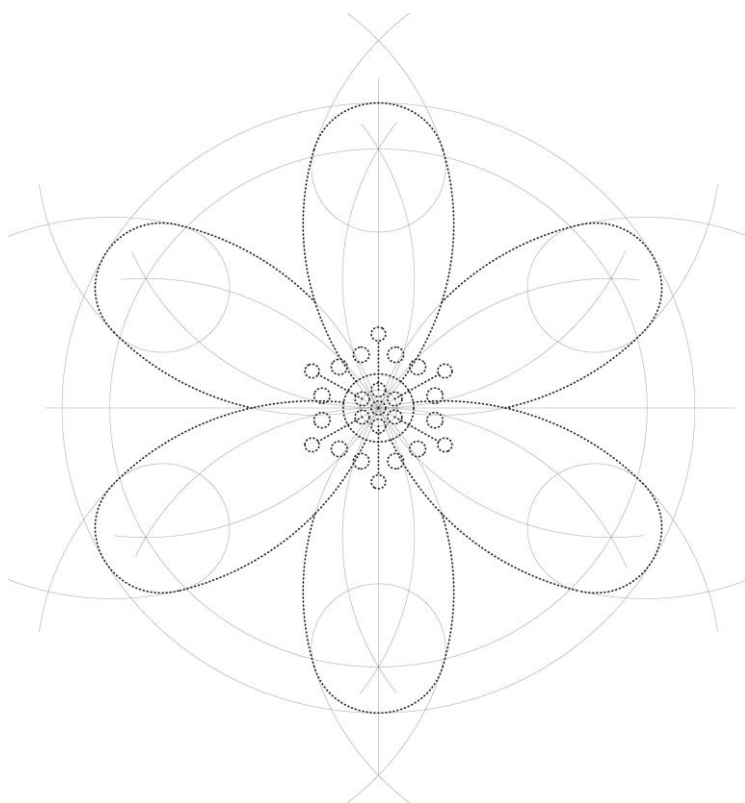

Obrázek 58: Brukev řepák – fotografie⁵⁸

⁵⁷ archiv autorky

⁵⁸ http://pixxe.org/?attachment_id=1210

PŘÍLOHA 3 – Výsledné dekory

Obrázek 59: Jaterník podléška – dekor⁵⁹

Obrázek 60: Jaterník podléška – fotografie⁶⁰

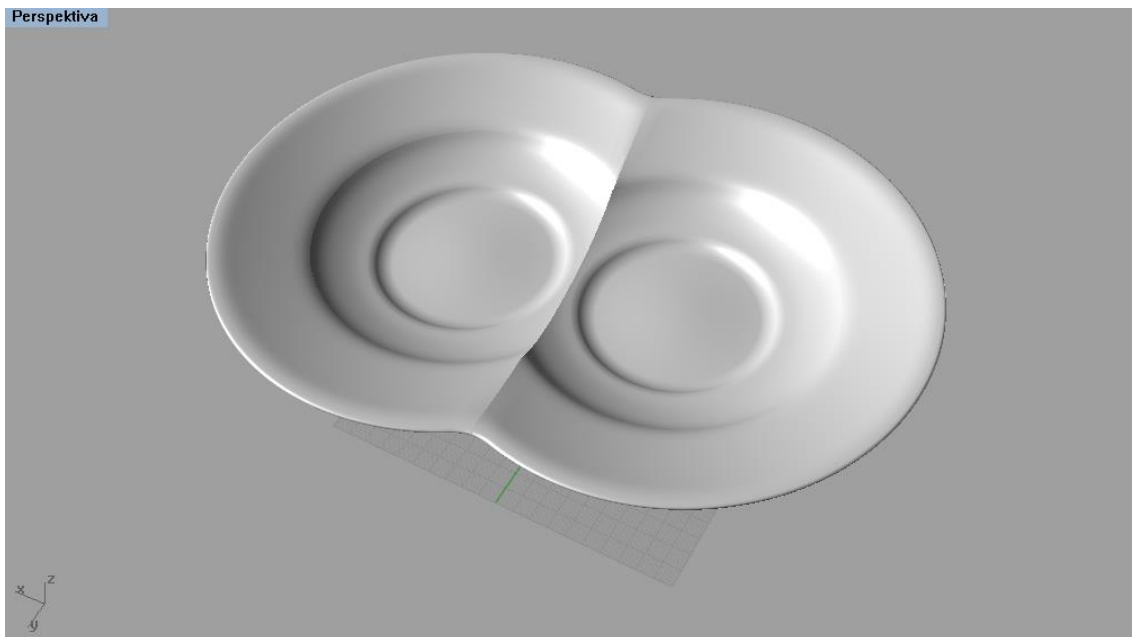
⁵⁹ archiv autorky

⁶⁰ <http://www.garten.cz/a/cz/3618-hepatica-nobilis-jaternik-podleska/>

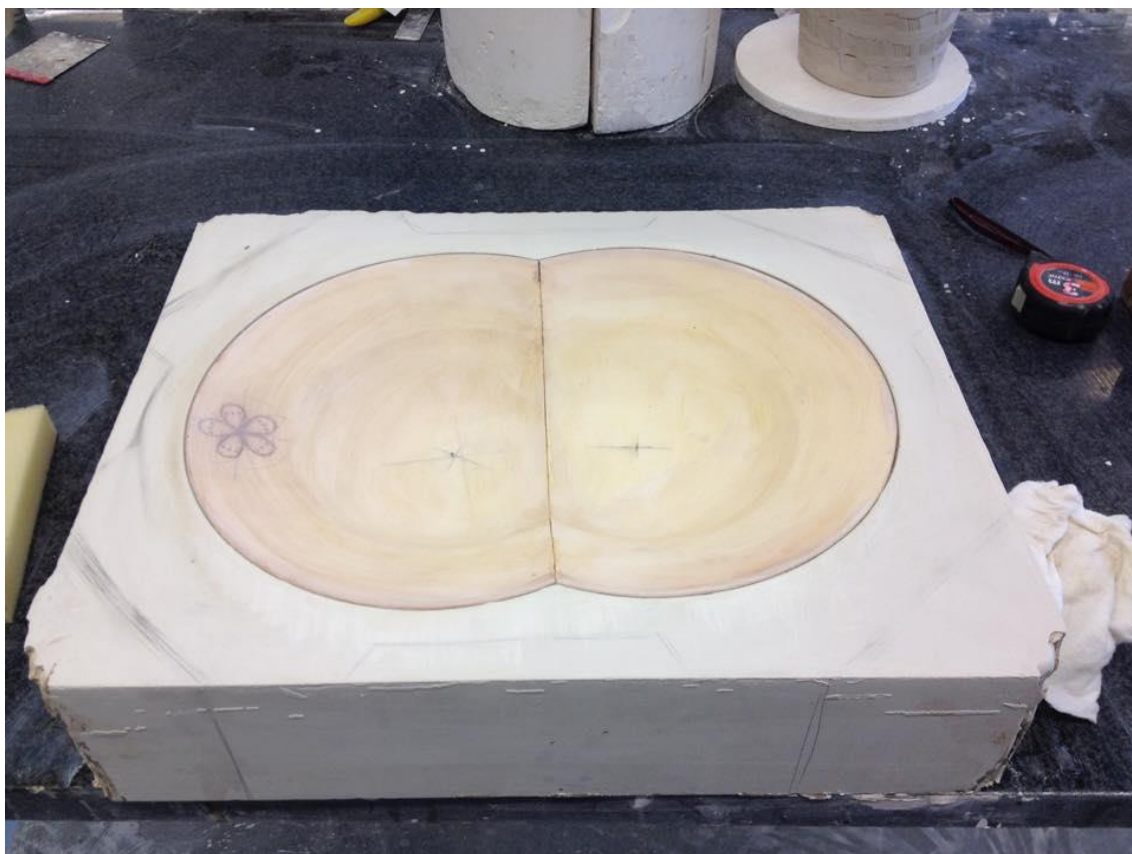
PŘÍLOHA 4

Proces tvorby

PŘÍLOHA 4 – Proces tvorby

Obrázek 61: 3D model dvojitého talíře, v programu Rhinoceros⁶¹

Obrázek 62: Vytváření formy⁶²

^{61, 62} archiv autorky

PŘÍLOHA 4 – Proces tvorby

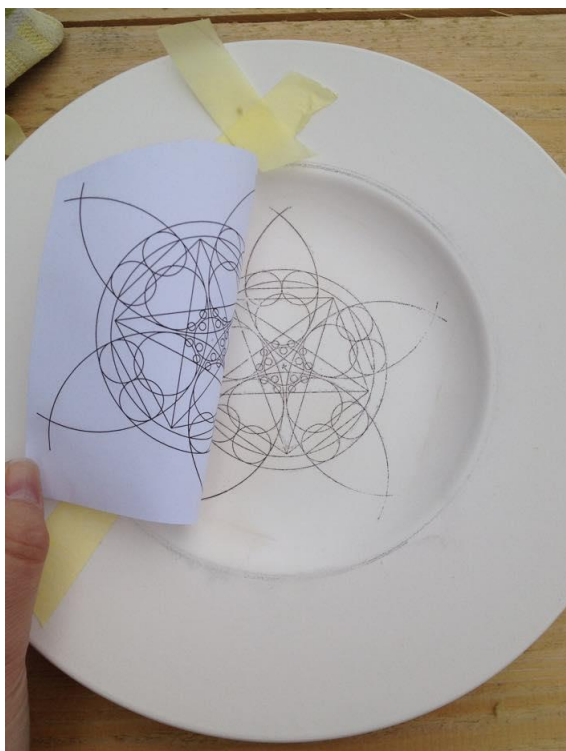
Obrázek 63: Vytváření formy⁶³

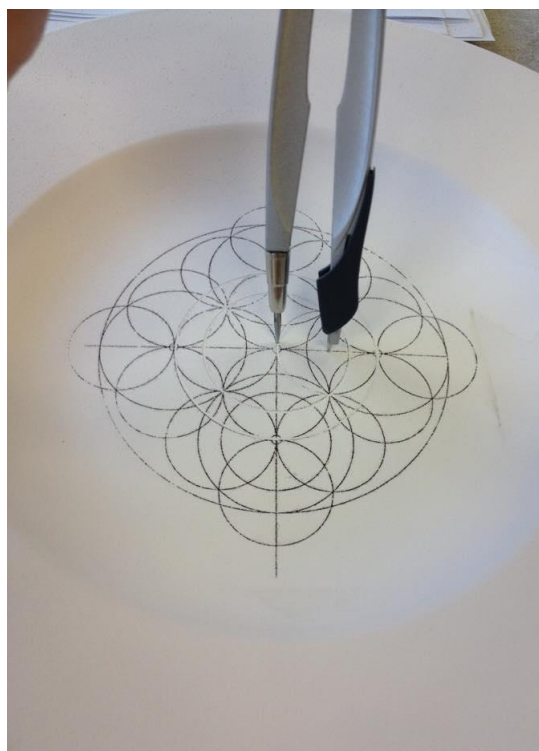
Obrázek 64: Vytváření formy⁶⁴

^{63, 64} archiv autorky

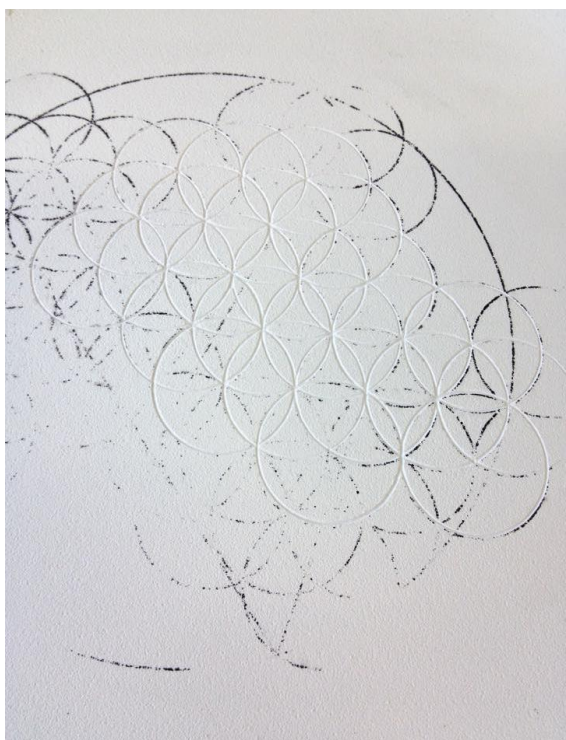
PŘÍLOHA 4 – Proces tvorby

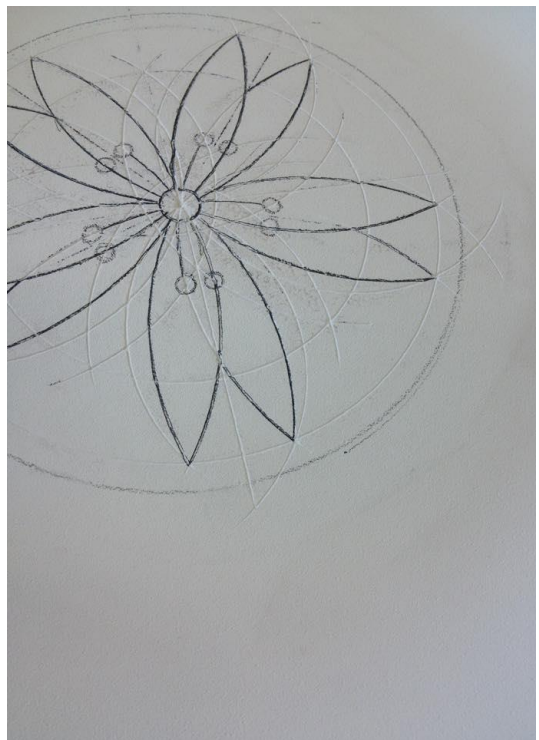
Obrázek 65: Přenášení dekoru⁶⁵

Obrázek 66: Rýsování konstrukce⁶⁶

Obrázek 67: Narýsovaná konstrukce⁶⁷

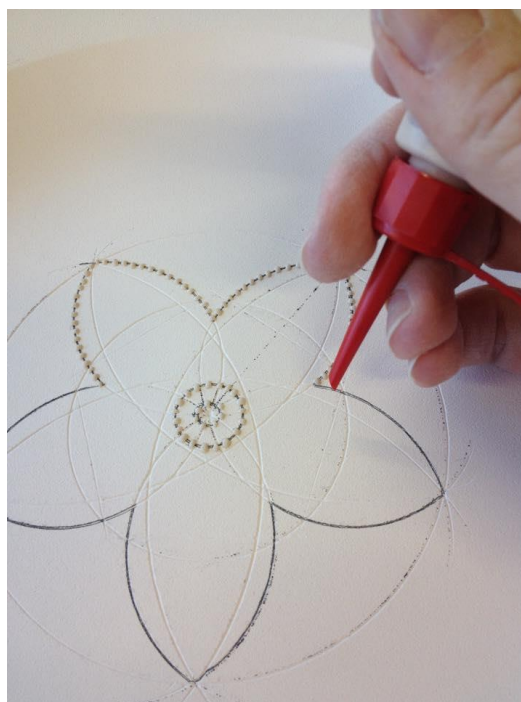
Obrázek 68: Vytažení dekoru tužkou⁶⁸

^{65, 66, 67, 68} archiv autorky

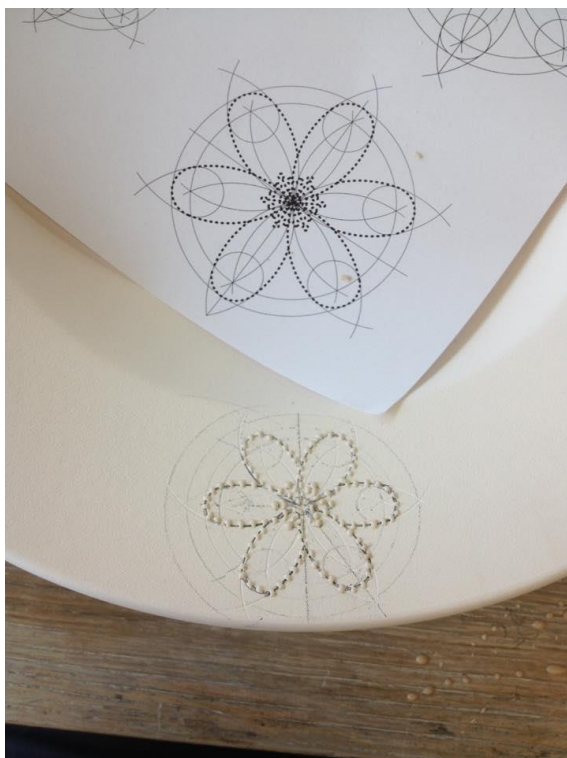
PŘÍLOHA 4 – Proces tvorby

Obrázek 69: Příprava materiálu⁶⁹

Obrázek 70: Tečkování dekoru⁷⁰

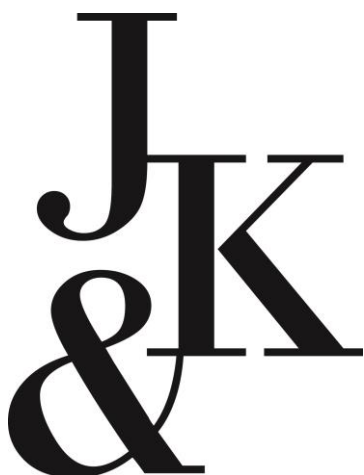

Obrázek 71: Tečkování dekoru⁷¹

Obrázek 72: Hotový dekor⁷²

^{69, 70, 71, 72} archiv autorky

Obrázek 73: Svatební monogram⁷³

Obrázek 74: Monogram a vysvětlení významu květin - umístění⁷⁴

^{73, 74} archiv autorky

PŘÍLOHA 5

Technologická specifikace

PŘÍLOHA 5 – Technologická specifika

Obrázek 75: Izostatické lisování⁷⁵

Obrázek 76: Odstranění přetoků⁷⁶

Obrázek 77: Začištění talířků⁷⁷

Obrázek 78: Lisovací granulát⁷⁸

^{75, 76, 77, 78} archiv autorky

PŘÍLOHA 5 – Technologická specifiká

Obrázek 79: Uzavřená forma⁷⁹

Obrázek 80: Nalítá forma⁸⁰

Obrázek 81: Talíř po otevření formy⁸¹

Obrázek 82: Talíř po vyjmutí z formy⁸²

^{79, 80, 81, 82} archiv autorky

Obrázek 83: Zkoušky hmoty⁸³

Obrázek 84: Zkoušky hmoty⁸⁴

Obrázek 85: Zkouška hmoty a zdobení⁸⁵

Obrázek 86: Zkouška ocelotisku⁸⁶

^{83, 84, 85, 86} archiv autorky

PŘÍLOHA 5 – Technologická specifiká

Obrázek 87: Glazování talířů⁸⁷

Obrázek 88: Talíř před ostrým výpalem⁸⁸

Obrázek 89: Tunelová průběžná pec⁸⁹

^{87, 88, 89} archiv autorky

PŘÍLOHA 5 – Technologická specifika

Obrázek 90: Nalepení sítotisků⁹⁰

Obrázek 91: Talíře v dekorační peci⁹¹

^{90, 91} archiv autorky

PŘÍLOHA 6

Svatební porcelán

PŘÍLOHA 6 - Svatební porcelán

Obrázek 92: Fotografie svatebního porcelánu⁹²

Obrázek 93: Fotografie celé sady svatebního porcelánu⁹³

^{92, 93} archiv autorky

Obrázek 94: Fotografie setu pro jednu osobu, dekor hlaváček jarní⁹⁴

Obrázek 95: Fotografie detailu hlubokého talíře, dekor hlaváček jarní⁹⁵

^{94, 95} archiv autorky

PŘÍLOHA 6 - Svatební porcelán

Obrázek 96: Fotografie sestavení na hostinu⁹⁶

Obrázek 97: Fotografie setu pro jednu osobu, dekor motýlí orchidej⁹⁷

^{96, 97} archiv autorky

PŘÍLOHA 6 - Svatební porcelán

Obrázek 98: Fotografie velké mělké talíře⁹⁸

Obrázek 99: Fotografie dekoru, kaktus⁹⁹

^{98, 99} archiv autorky

PŘÍLOHA 6 - Svatební porcelán

Obrázek 100: Fotografie malé mělké talíře¹⁰⁰

Obrázek 101: Fotografie detailu malého mělkého talíře, dekor morušovník¹⁰¹

^{100, 101} archiv autorky

Obrázek 102: Fotografie dvojitého talíře na polévku¹⁰²

Obrázek 103: Fotografie spodního značení¹⁰³

^{102, 103} archiv autorky